

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ΄.

Συνδρομή τριμηνία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ τῆς ἑπομένης ἡμέρας καὶ εἶναι ἰσχύοντες. — Γραφεῖον αὐτοῦ. Ὅδος Σταδίου 32.

17 Μαΐου 1887

ΕΠΙ Τῆς ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Πεντήκοντα ἐτῶν ἐπιστημονικὸς βίος ἔθους τι-
νὸς εἶνε ἀληθῶς βραχύς, οὐδὲ δυνάμεθα νὰ παραδά-
λωμεν τοὺς καρποὺς τοιαύτης βραχείας περιόδου
πρὸς τὴν μακροβατῆ ἐπιστήμην τῆς πεπολιτισμένης
ἁμα καὶ πλουσίας δυτικῆς καὶ ἀρκτέρας ἑυρώπης.
Ἐποιαύτη σύγκρισις ἐμελλε νὰ εἶνε ἀντικρὺς ἄδικος
καὶ πεπλανημένη. Ἄλλ' ἴσως ἀντισητὴ ὁ ἀναγνώ-
στης, ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὴ ἡ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Παι-
νεπιστημίου χρονολόγησις τῆς νεωτέρας τῶν Ἑλ-
λῶν ἐπιστήμης. Ἴσως ἀντιτάξῃ, ὅτι τὸ τοιοῦτον
εἶνε καὶ πῶς ὕβρις πρὸς τοὺς ἀειμνήστους ἐκείνους
ἄνδρας, οἵτινες κατὰ τοὺς χρόνους δουλείας ἀναρῶς
ἐν μέσῳ περισπασμῶν παντοίων καὶ ὑπὸ τὸ βῆρος
ἡμερῶν πονηρῶν ἐκράτου αἰοῦσι ἐν εὐγενεῖ λαμπρα-
δηδρομίᾳ ἀσθεστοὶ τὴν δόξαν τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐγα-
λούχουν τὰ τέλεια τῶν ἡμογλώσσων καὶ ὁμοφύλων
συνδούλων διὰ τοῦ γάλακτος τῆς παιδείας. Πρῶ-
τοι πάντων ἡμεῖς, ἀντὶ νὰ ὑποδιβάσωμεν τὴν ἀξίαν
τῶν ἀειθίμων ἐκείνων, σπεύδομεν νὰ κηρύξωμεν,
ὅτι τὴν σημερινὴν πανήγυριν τοῦ Πανεπιστημίου,
ἣν συνορτάζει τὸ ἔθνος σύμπαν τὸ ἑλληνικόν, θεω-
ροῦμεν καὶ ὡς εὐλαθεῖς μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς μνή-
μης ἐκείνων τῆς ἀγῆρω. Τί ἄλλο ἦσαν ἢ πρόδρο-
μοὶ τοῦ ἐθνικοῦ πανδιδακτηρίου, τί ἄλλο ἢ μικρὰ
πανεπιστήμια τοῦ δουλεύοντος ἑλληνισμοῦ αἱ μεγά-
λαι ἐκεῖναι σχολαὶ αἱ καθ' ἅπασαν τὴν ἑλληνικὴν
Ἀνατολὴν διασπαρμέναι, καὶ πῶς ἄλλως δύνανται
νὰ ὀργανωθῶσιν ἢ καθιερῆται τοῦ γένους οἱ ἄνδρες
οἱ διδάξαντες ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Ἰωαννίνοις,
ἐν Βουλουρεστήῳ καὶ Ἰασίῳ, ἐν Χίῳ καὶ Σμύρῃνῃ,
ἐν Κυθωνίαις καὶ Πάτιμῳ, ἐν Κερκύρα καὶ ἐν Βενε-
τίᾳ; Δὲν εἶνε ἐπιστήμονες πανελλήνιοι οἱ ἄνδρες,
πρὸς οὓς συνέρρον τὰ τέλεια τῶν φιλοσοφῶν Ἑλ-
λῶν ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τοῦ ἑλληνισμοῦ,
διδασκόμενα τὰ ῥήματα σοφῶν διδασκάλων καὶ ἅμα
παρασκευαζόμενα εἰς τὴν ἀποτίναξιν τοῦ βαρβαρικοῦ
κλοιοῦ; Ἄλλ' ἡ ἀξιόζηλος ἐκείνη παιδεία ἑστραπέτο
συστήματος καὶ κέντρον, ὡς μόνον ὑπὸ τὴν αἰγίδα
τῆς ἐλευθερίας δύναται νὰ ἀμύσῃ.

Μία τῶν πρώτων φροντίδων τῆς ἑλληνικῆς βα-
σιλείας ὑπῆρξεν ἡ δημιουργία τοῦ τοιοῦτου κέν-
τρον, ὀργανωθέντος κατὰ τὸ πρότυπον τῶν γερμανι-
κῶν πανεπιστημίων. Ὡς τοιοῦτο τὸ ἑλληνικόν Παι-
νεπιστήμιον εἶχε διπλοῦν σκοπὸν νὰ ἐπιτελέσῃ. Τὸ
μὲν δηλαδὴ ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ διδάσκον-
τας ἢ διὰδοσις τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων, τὸ δὲ

παραίχεται εἰς αὐτοὺς ἡ εὐκαιρία ν' ἀσχοληθῶσιν εἰς
τὴν προαγωγὴν τῆς ἐπιστήμης.

Δὲν εἶνε ἐνταῦθα ὁ κατάλληλος χώρος εἰς ἐξέτα-
σιν τῶν γενεομένων πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ δευτέρου
τοῦτου σκοποῦ. Ἀρκεῖ ἐν συντόμῳ ν' ἀναφέρωμεν, ὅτι
ἡ Ἑλλὰς χάρις εἰς τὸ ἑλληνικόν πανεπιστήμιον καὶ
τὴν δι' αὐτοῦ παραχρῆστισαν ἐπιστημονικὴν κίνησιν δὲν
εἶνε πλέον χωρὶς ἀγνωστος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐπι-
στήμης καὶ ὅτι ἔχομεν καὶ φιλολόγους καὶ ἱατροὺς
καὶ νομομαθεῖς καὶ θεολόγους καὶ ἱστορικούς καὶ μα-
θηματικούς καὶ φυσιοδίφας τιμῶντας τὸ ἑλληνικόν ὀ-
νομα καὶ πνεῦμα ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ. Ἡ ἐπιστήμη κο-
σμεῖ σήμερον ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδῃ τοῦ ἐθνικοῦ
πανδιδακτηρίου διὰ τῶν προσεχόντων στεφάνων τὰς
κορυφὰς τῶν φιλοτιμῶν τούτων ρεκτῶν, οἵτινες συ-
νεσέφερον τὸν πολύτιμον αὐτῶν λίθον εἰς τὸ μέγα
καὶ θαυμαστὸν οἰκοδόμημα τῆς παγκοσμίου ἐπιστι-
μονικῆς ἐργασίας. Ὁ δ' ἑλληνισμὸς γεραίρει ὑπερή-
φανος τὴν μνήμην τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τούτων νε-
κρῶν, καὶ ἀσπάζεται εὐγενῶν μετ' εὐχῶν ὑπὲρ
μακροῦ καὶ καρποφόρου βίου τοὺς ἐν τοῖς ζώσιν ἀί-
κνους ἱεροφάντας τῆς παιδείας, ἀπεκδεχόμενος σὺν
τῇ προόδῳ τοῦ ἔθους ἔθους ἀκόμη γεναιότερους
τοὺς καρποὺς τῆς νεαρῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης.

Ἄλλ' ἐκ τε τῶν ἐπειγουσῶν πρακτικῶν ἀναγκῶν
καὶ χάριν τῆς πληρώσεως μεγάλων κενῶν ἐν τῷ
βίῳ τοῦ ἔθους τὸ Πανεπιστήμιον ἐθεώρησε κυρίως
ὡς πρώτην καὶ οὐσιωδιστάτην ὑποχρέωσιν κατὰ τὸ
πρῶτον τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ στάδιον τὴν παρὰ τοῖς
Ἑλλῆσι διάδοσιν τῆς ἐπιστήμης. Ὁ ἄμβων ἐσίγα
ἀπὸ πολλοῦ, τὸ χριστεπώνυμον κλήρωμα ἐζήτει
μύστας πεπαιδευμένους, τὰ γυμνάσια ἐχρηάζοντο δι-
δασκάλους καλῶς κατηρτισμένους, ἢ δικαιοσύνη ἀ-
πῆται νοήμονας καὶ εὐμαθεῖς ὑποφῆτας, ἢ ὑγίεια τῶν
πολιτῶν εὐσυνειδήτους καὶ ἐπιστήμονας ἱατροὺς καὶ
φαρμακείας. Ἡ αὐτομάθεια καὶ ἡ κοινὴ εὐφυΐα ὤρει-
λον νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς τὴν ἀπὸ μελέτης ἐπίγνω-
σιν καὶ εἰς τὴν ἐξ ἐπιστήμης σοφίαν. Τὸ Πανεπι-
στήμιον ἀνέλαβε τὴν μεγάλην ταύτην ἐντολήν.
Παραλαμβάνον τὸ ἔθνος πλὴν ὀλίγων πεπαιδευμένων
ἀμαθῆς καὶ περὶ τὰ τῆς παιδείας νηπιῶν ἐν τῇ μα-
κρῇ τῆς δουλείας σκοτίᾳ, ἔφερον εἰς τὴν γῆν τὴν ἑλ-
ληνίδα τὸ φῶς τὸ φωτίζον καὶ τὸ πῦρ τὸ θερμαίνον
καὶ ζωογονοῦν. Παραλαβὸν τὸ φῶς τὸ περιαιρούμενον
τὴν Δύσιν μετήγαγεν αὐτὸ εἰς τὴν ἐσκοτισμένην Ἀ-
νατολήν. Οἱ Ἕλληνας ἔσπευσαν ἐκ τῶν ἐσχατιῶν

του ελληνικού κόσμου εις την φωτεινότεν εστίαν και συνήγαγον διά πλήρων ουλάνων τους σπόρους της επιστήμης. Ο δ' ελληνισμός συναΐδε το ευεργέτημα, και γενναίοι δωρηταί έδωκαν εις το έθνικόν πανδιδακτήριον τα περιουτήματα του πλούτου των ή άλλους τους θησαυρούς των. Πώς να λησμονήσωμεν επί τῆς σημερινῆς έορτῆς τους φιλεπιστήμονας τούτους ευεργέτας, είτε εκατομμύρια εσχόρπισαν εις το ταμείον της επιστήμης, είτε εύλαβεῖς κατέθεσαν πολύτιμον όθολόν χάρας, όσον το άληθινόν εκατοντάδραχμον του πλανοδίου άκονητού "Οκα, ή μόνη, αλλά μεγάλη περιουσία του εύγενούς πτωχού;

Μετά πενήντα έτων βίον πανηγυρίζει σήμεραν το Πανεπιστήμιον δικαίως, και έν πλήρει συναίσθησει ότι συνεργάζει μετ' αυτού σύμπας ο ελληνισμός. Σχεδόν πάν ό τι ή ελληνική Άνατολή έχει να επιδείξη έν ταῖς επιστήμαις και τοῖς γράμμασιν, έν τῆ πολιτικῇ και τῆ δημοσίῳ βίῳ διακεκριμένον και έξοχον εἶνε καρπός του Έθνικου Πανεπιστημίου, του μόνου πανπιστημίου της Άνατολής. Χιλιάδες όλοι διδασκτῶν αυτού ή άνηθυήσασιν σήμεραν τα προσφιλή βάρβα, άφ' ών εισέδυσεν εις τά άνυπόμωνα αυτών ότα ή αμύλη λαλιά, τά σφαρά διδάγματα της επιστήμης. Οί δ' έν αυτῇ ιεροφάνται της επιστήμης θ' αναλογισθῶσι μετὰ τινος δικίας αὐταρκειας, ότι έν τῷ κοινωβούλιῳ των Έλλήνων προσδοπιούνται τά της πολιτείας διά τροφήμον του Πανεπιστημίου, ότι έν τοῖς δικαστηρίοις του κράτους και διά των προξενικῶν άρχῶν διανέμεται ή δικαιούνη όάν αυτό την έδιδάξαν, ότι έν τοῖς γυμνασίοις και σχολείοις του έθλου ελληνισμού, έλευθέρου και δούλου, διδάσκαται ή παιδεία, ήτις διά του Πανεπιστημίου διεδύθη, ότι καθ' άπασαν την Άνατολήν παρέχει την νοσηλείαν αυτού εις τους κάμνοντας άπέφοιτος των Άθηνων Άσκληπιάδης, έν μὲν τῷ έλευθέρω βασιλεῖω θεραπεύων το σώμα, έν δὲ τῇ καλύβῃ του δούλου Έλληνας παρηγορῶν και την ψυχῆν του ταλαιπωρουμένου και αναρπύζων παραμυθίαν και έλπίδας. Έκατομμύρια Έλλήνων στρέφονται σήμεραν πρὸς την πανελληνιον ταύτην εστίαν της επιστήμης και των γραμμάτων, και αἰσθάνονται την ζώπυρον αὐτῆς θερμότητα και το φῶς αὐτῆς το περιλαμπρον, και έννοοσι τί ήσθάνετο ο ποιητής, εἰτε εκάλει το Πανεπιστήμιον φλογερό καμίνι.

Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Έν τῷ φύλλῳ της 27 Μαΐου 1836 της «Έφημερίδος της Κυβερνήσεως» έδημοσιεύετο Β. Διάταγμα περί των εκκλησιαστικῶν κτημάτων, υπογεγραμμένον κατ' έντολήν του βασιλέως υπό του ύπουργικου συμβουλίου, περιέχον δὲ έν άρθρ. 2ῳ τά έπόμενα:

«Όσα δὲ έρείπια εκκλησιῶν και μετοχιῶν υπάγονται εις διαλελυμένα μοναστήρια θέλουν εκποιηθῆ άνυπερέτως διά της επί των Εκκλησιαστικῶν Γραμματειῶς, εἰτε με μετρητά επί χείρας ή το πολύ με προθεσίμιαν έξ μηνῶν μετὰ

την κατακύρωσιν, και το εκ της εκποιήσεως αυτών εξαγόμενον θέλει χρησιμεύσει αποκλειστικῶς εις άνεργειν ενὸς Πανεπιστημίου.»

Αυτοί ήσαν οι πρώτοι πόροι του Πανεπιστημίου, μετὰ έξ δὲ μήνας, ήτοι την 31 Δεκεμβρίου του αυτού έτους, έδημοσιεύετο το από της ιδίας ήμερομηνίας χρονολογούμενον Β. Διάταγμα περί ίδρύσεως του Πανεπιστημίου.

«Διά του από 6 (18) φεβρουαρίου 1834 νόμου», έλεγεν αρχόμενον το Διάταγμα, «εκανονίσασμεν την στοιχειώδη εκπαίδευσιν εις τά δημοτικά σχολεία, μετὰ ταύτα εβάλαμεν εις ένεργειαν και τά πρὸς ανωτέραν μὲν εκπαίδευσιν προσδιορισμένα άρμόδια εις την παρουσίαν του τόπου κατὰστασιν σχολεία και γυμνάσια, εύκολόνοντες εὔτω την κτησιν των παρασκευαστικῶν γνώσεων εις ύψηλοτέραν επιστημονικῆν μάθησιν. Έπιστάσης δὲ ήδη της εποχῆς πρὸς σύστασιν του Πανεπιστημίου, υπερέτατου εκπαιδευτικου καταστήματος, το μὲν διότι υπάρχουσιν ίσως ήδη ικανοί άκροαται, έφωδιασμένοι με την προκαταρκτικῆν παιδείαν, το δὲ διότι ο αριθμός των απολύτως αναγκαίων διδασκάλων δύναται να συμπληρωθῆ από τας συσταθείσας ήδη σχολὰς της Ιατρικῆς και Θεολογίας 1) από τους όφειλοντας να παραδίδωσιν ύπαλλήλους των ανωτέρων κλάδων της δημοσίας ύπηρεσίας και τινας εκ των μελῶν της συσταθείσης ήδη επιστημονικῆς εταιρίας, ή δὲ ένεστῶσα κατὰστασις του ταμείου καθιστᾷ τέλος πάντων δυνατήν την τοιαύτην ιδιαίτεραν δαπάνην. άκούσαντες την διορισθείσαν επιτροπήν διά τον όργανισμόν της ανωτέρας εκπαίδευσως και κατὰ πρότασιν της επί των Έκκλησιαστικῶν Γραμματειῶς της Έπικρατείας, άπεφασίσασμεν και διατάττομεν:

α) Άρθρ. 1.—Θέλει συστηθῆ δι' έθλον το κράτος Πανεπιστήμιον εις Άθήνας και ανοιχθῆ επιστήμως την τρίτην ήμέραν του Πάσχα 1837. β) Πρὸς μνήμην δὲ του συστήσαντος αυτό θέ-

(1) Πρὸ της συστάσεως του Πανεπιστημίου υπήρχον έν Ιατρικόν σχολείον, έτερον της θεολογίας και τρίτον των νομικῶν μαθημάτων, έν οἷς παρέδιδον φιλογενεῖς άνδρες άμισθί. Καί έν μὲν τῷ θεολογικῷ σχολείῳ ως διευθυντής της σχολῆς ήτο ο άρχιμανδρίτης Μισαήλ Άποστολίδης, και καθηγητής της φιλοσοφίας ο Κων. Κουτογόνης. Έν δὲ τῷ Ιατρικῷ σχολείῳ ως διευθυντής της σχολῆς ήτο ο καθηγητής της Ιατρικῆς και της μαιευτικῆς Νικόλαος Κωσσης, καθηγητής της χειρουργίας ο Γράιβερ, καθηγητής της παθολογίας και της κληνικῆς Ιατρικῆς ο Πούρος, καθηγητής της ανατομίας και φυσιολογίας ο Όλύμπιος, και καθηγητής της γημεας ο Λάνδερερ. Έν τῷ νομικῷ σχολείῳ δ' έδιδασκον ο Π. Άργυρόπουλος και ο Λέων Μελᾶς. Πρὸς τούτοις υπήρχε και βιβλιοθήκη ής έφορος ήτο ο Γ. Γεννάδιος, και επί των άρχαιστησίων έφορος ο Α. Πιττάκης, συνεργάτης ο Ιατρίδης, και καθηγητής της γλυπτικῆς ο Μιχάφερ.

λει φέρει την έπωνυμίαν «Πανεπιστήμιον του Όθωρος». 1)

β) Άρθρ. 2. Το Πανεπιστήμιον τούτο σύγκαιται από τέσσαρας σχολὰς (Facultés) δηλ.

α) Α'. Την των γενικῶν επιστημῶν, ως φιλοσοφίας, φιλολογίας, μαθηματικῶν και φυσικῶν επιστημῶν, ιδίως δὲ χημείας, φυσικῆς, άστρονομίας, των διαφόρων μερῶν της φυσικῆς ιστορίας, γεωγραφίας, καταστατικῆς και ιστορίας, με τας βοηθητικὰς επιστήμας αυτών.

β) Β'. Την της θεολογίας.

γ) Γ'. Την της Ιατρικῆς.

δ) Δ'. Την των νομικῶν και πολιτικῶν επιστημῶν.

Το Πανεπιστήμιον έν γένει, δηλ. ή ένωσις όλων των σχολῶν αυτού, άποτελεῖ το ανώτατον εκπαιδευτικόν κατὰστημα χάριν της ύψηλοτέρας έθνικῆς εκπαίδευσως.»

Έπειται κατόπιν διά μακρῶν ο κανονισμός της έσωτερικῆς διοικήσεως του Πανεπιστημίου, των ιδιαίτερων αυτού δικαιωμάτων, των έν αυτῷ καθηγητῶν, του τρόπου της παραδοχῆς των μαθητῶν έν τῷ Πανεπιστημίῳ, περί της έν αυτῷ διδασκαλίας, της διαρκείας των εξαμήνων περιόδων, των έγγραφῶν και των διδασκτρων, της χρήσεως των συλλογῶν κλ. του Πανεπιστημίου, της εφαρμογῆς των ακαδημαικῶν ποινῶν.

Το διάταγμα τούτο μετερρυθμίσθη κατόπιν έν πολλοίς, περιεργόταται δ' αυτού διατάξεις δὲν ύφιστανεναι πλέον έν χρήσει. Ούτως οι σήμερα λεγόμενοι κοσμητόρες των σχολῶν ανωμαζοντο σημερινότες. Οί καθηγηταί εκάστης σχολῆς είχαν ώρισμένην στολήν, ήν υπαχρουόντο να φέρωσι κατὰ πάσας τας πανεπιστημιακὰς τελετάς, ή οιασδήποτε άλλας καθ' ως παρίσταντο υπό την ιδιότητα αυτών ως καθηγητῶν. Καί οι μὲν της σχολῆς των γενικῶν επιστημῶν (φιλοσοφικῆς) έφερον στολήν χρώματος κυανου βυβέος, οι της θεολογικῆς μελανου, οι της Ιατρικῆς πρασίνου και οι της σχολῆς των νομικῶν και της πολιτικῆς οικονομίας πορφου

(1) Κατὰ την πολιτικῆν μεταβολήν του 1862 μετονομάσθη «Έθνικόν Πανεπιστήμιον» διά του έπομιένου θεσπίματος, μη δημοσιευθέντος έν τῇ «Έφημερίδι της Κυβερνήσεως.»

Η ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έπι τῇ προτάσει του επί της δημοσίας Εκπαίδευσως ύπουργου, το έν Άθήναις μέχρι τούδε Όθάνειον καλούμενον Πανεπιστήμιον έγκρίνομεν να μετονομασθῆ «Έθνικόν Πανεπιστήμιον», ως ίδρυμα κοινόν ολοκληρου του έθνους.

Εἰς τον επί της δημοσίας Εκπαίδευσως ύπουργόν ανατίθεται ή εκτέλεσις του παρόντος θεσπίματος.

Έν Άθήναις τῇ 20 Οκτωβρίου 1862.

Α. Γ. Παύλαρης, Πρέεδρος, Μ. Ρούφος, Κ. Κανάρης. Ο ύπουργός Κ. Δελιγεώργης.

μέ περιλαίμια και επικάρπια και πῖλον από δλοσηρικόν μέλαν. Ο πρύτανις, εκτός της στολής της σχολῆς εις ήν άνήκειν, έφερε χρυσήν άλυσσιν περί τον τραχήλον με σήμα εκ του αυτού μετάλλου, έχον επί του ενὸς μὲν μέρους εκτετυπωμένην την εικόνα του βασιλέως Όθωνος, επί δὲ του έτέρου τά ελληνικά σύμβολα, όπως επί της σφραγίδος του Πανεπιστημίου, μη φερούσης τότε την γλαύκα ως σήμεραν, με την επιγραφήν «Πρύτανις του Β. Έλληνικου Πανεπιστημίου του Όθωρος». Η ποσίτης των διδασκτρων ότινα απέτιον οι φοιτηταί προσδιωρίζετο ιδιαίτερώς εκάστοτε κατὰ τον χρόνον της εγκρίσεως των προγραμμάτων, εκανονίζετο δὲ άνώτατος και κατώτατος όρος των πληρωτέων διδασκτρων. Ουχ ήττον άπηλλάσσοντο αυτών οι άποδεδειγμένως πένητες.

Περί της αυστηρότητος ήν επέθιμου οι ίδρυται του Πανεπιστημίου να επικρατῆ έν τῷ ανωτάτῳ τούτῳ έθνικῷ εκπαιδευτικῷ μαρτυρεῖ ουχι μόνον ή δικαιοδοσία του πρυτάνεως, έχοντος και άστυνομικῆν έξουσίαν, δικαιουμένου δὲ να επιβάλῃ τας εξῆς ποινὰς εις τους όλιγορούνας των καθηκόντων αυτών φοιτητάς: α) πατρικῆν προτροπήν β) μυστικῆν και δημοσίαν επίπληξιν γ) κράτησιν εντός του Ουλάμου δ) φυλάκισιν ε) απειλήν αποπέμψεως σ) προσωρινήν απόπεμψιν ζ) παραιτήσιν ή) αποβολήν αλλά και άλλαι τινὲς διατάξεις περί συμπεριφορῆς των φοιτητῶν, πρὸς δὲ το έπόμενον άρθρον του Διατάγματος της συστάσεως: «Έκαστος εις την πόλιν του Πανεπιστημίου έρχόμενος μαθητής εἰτε εντόπιος, εἰτε ξένος, έγγεγραμμένος ήδη ή μη, χρεωστεῖ κατὰ τας υπαρχούσας γενικὰς διατάξεις να αναγγείλῃ πρὸς την άστυνομίαν εντός εἰκοσι τεσσάρων ωρών την άφιξιν αυτού και το πολύ εντός οκτώ ήμερῶν να παρουσιάζεται αυτοπροσώπως πρὸς τον πρύτανιν, διά να ζητῆ της έγγραφῆς του το γραμμάτιον. Οί περαιτέρω περί τούτου όρισμοί, καθως και οι περί της εκδόσεως των νομιμοποιητικῶν γραμματίων διά τους μαθητάς και της επαγρυπνήσεως της άστυνομίας κατὰ την εκλογήν των ξενοδοχείων ή οικιῶν αυτών, θέλουν προσδιορισθῆ ιδιαίτερώς εις τας κανονιστικὰς διατάξεις.»

Όσαύτως πολλὰς έγγυήσεις έθετε το Διάταγμα περί της τακτικῆς και άνελλιπούς φοιτήσεως των σπουδαστῶν, άπηγόρευε δὲ συνάμα άύστηρῶς και την μονομαχίαν, και την έγγραφῆν εις μυστικὰς εταιρίας. Εἰς όποιαν εταιρίαν άν ήτο πρὸ της έγγραφῆς του εις τά μητρώα του Πανεπιστημίου έγγεγραμμένος ως μέλος φοιτητής τις ύποχρεούτο να ύποσχεθῆ έγγράφως ότι θα παραιτηθῆ. Τά άρθρα ταύτα, ως αἱ πλείοσαι διατάξεις του Διατάγματος άλλως, είχαν παραληφθῆ προφανῶς εκ του κανονισμού γερ-

μανικῶν πανεπιστημίων, ἐν οἷς ἀνθῆ ἔτι καὶ νῦν τὸ ἔθιμον τῆς μονομαχίας, καὶ ἡ εἰς ἑταιρίας ἐπαναστατικῆς προσκόλλησις.

Ἐν τῆσι τὸ Διάταγμα ἐπήγετο τοὺς ἐπομένους ἀξιοσημειωμένους λόγους: «Ἐπειδὴ τὸ γε νῦν ἔχον δὲν δύναται νὰ συμπληρωθῶσιν ὅλαι αἱ σχολαί, διὰ τοῦτο τὸ Πανεπιστήμιον θέλει τελειοποιεῖσθαι βαθμηδὸν ἀναλόγως πρὸς τὰς παρούσας ἤδη εὐκολίας.— Ἄλλ' ἡ ἀναγκαία πρὸς διδασκαλίαν σκευασία πρέπει νὰ προετοιμασθῆ ἀνυπερθέτως, γινωσκόμενης φροντίδος καὶ περὶ τῆς ταχείας συμπληρώσεως τῶν ἐπιστημονικῶν συλλογῶν καὶ τοῦ πορισμοῦ τῶν λοιπῶν ἀναγκαίων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἰδίως δὲ θέλει καταβληθῆ πᾶσα σπουδὴ νὰ προεπρεπισθῶσιν ὅσα κρίνονται ἀναγκαῖα εἰς τὴν κατὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν ἐποχὴν τοῦ Πανεπιστημίου βεβιαίαν ἐναρξίν. Ἀνεγείραντες ἤδη διὰ τοῦ παρόντος διατάγματα τὸ ἀνώτατον διδασκαλικὸν κατὰστῆμα, ἐδώκαμεν δι' αὐτοῦ καθὼς καὶ διὰ τῶν λοιπῶν ἐκπαιδευτικῶν ὄρων ἀπόδειξιν εἰς τὸν ἀγαπητὸν ἡμῶν λαὸν τῆς ὑπὲρ τῆς εὐημερίας αὐτοῦ ἡμετέρας φροντίδος. Πεισθόσθεσθι καὶ διδάσκαλοι καὶ μαθηταὶ θέλουσιν ἔχει διηκενῶς ὑπ' ὄψιν τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν κλησίν, ἐνθυμούμενοι ὅτι ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη μόνον εἰς τὸν θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς μορφωθέντα ἀνθρώπον δύναται νὰ ἀναπτυχθῆ καὶ ὅτι ἡ ἀνάπτυξις αὕτη σκοπὸν πρᾶτιστον ἔχουσα τὸν κοινωνικὸν βίον, συνίσταται μάλιστα εἰς τὴν ἄρμονικον τῶν φυσικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων, ἐλπίζομεν, ὅτι τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ἑλλάδος, μετὰ πολλῶν ἐκατονταετηρίδων διακοπῆν, θέλει ἀναλάβει τὴν πρώτην εὐκλειαν ὅπου ἄλλοτε ἡ παλαιὰ Ἀκαδημία παρήγαγεν ἀποτελέσματα ἀνεξάλειπτα, ρίψασα ἀκτίνας φωτὸς εἰς τοὺς μακρονοτάτους τόπους καὶ αἰῶνας καὶ ὅτι θέλει διαλάμψει ἐκ νέου εἰς τὰ δύο γειτνιάζοντα μέρη τοῦ κόσμου.»

Τὸ προηγουμένον Διάταγμα, ἐκδοθὲν κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ βασιλέως ὑπὸ τοῦ ἐνασκοῦντος τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, μετὰ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, κόμητος Ἀρμανοπεργ, δὲν ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀφικόμενου εἰς Ἑλλάδα. Οὐχ ἦττον κατεχωρίσαμεν τὸ κατηρημένον τοῦτο διάταγμα καὶ διότι πολλὰ ἐξ αὐτοῦ παρελήφθησαν διατάξεις εἰς τὸν ἰσχύοντα προσωρινὸν κανονισμὸν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ καὶ διότι ἐχρησίμευσεν εὐλόγως ὡς βᾶσις τῶν συνταχθέντων ἔκδοτε κατὰ καιροῦς, ἀλλὰ μὴ ψηφισθέντων ὑπὸ τῆς Βουλῆς διὰ διαφόρους λόγους, νομοσχεδίων, πρὸς δριστικὸν καὶ πλήρη ὀργανισμὸν τοῦ Πανεπιστημίου.

Τὸ ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτοπροσώπως ἐκδοθὲν Διάταγμα περὶ προσωρινοῦ κανονισμοῦ ἔφινεν

ἄθικτα τὰ ὀρισθέντα περὶ τῆς ἐπωνυμίας τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, καθόσον τὰ πρὸς τοῦτο ἀναλώματα δὲν ἐλαμβάνοντο ἐκ τῆς ἰδικαιτέρας προικοδοτήσεως τοῦ καταστήματος.

Τὸ νέον Διάταγμα τὰς τέσσαρας σχολὰς τοῦ Πανεπιστημίου ἐπωνόμαξε καὶ κατέτασεν οὕτω: α') τὴν τῆς Θεολογίας· β') τὴν τῶν νομικῶν ἐπιστημῶν· γ') τὴν τῆς ἱατρικῆς καὶ δ') τὴν τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐγκυκλίου παιδείας. Περὶ δὲ τοῦ ἂν εἶνε καταλληλότερον ἢ ὄχι ἀντὶ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς νὰ τεθῶσι δύο ἄλλα, ἢ νὰ διαιρεθῆ αὕτη εἰς τμήματα, 1) τοῦτο, ὡς καὶ ἡ δῆλωσις τῶν εἰς ἐκάστην σχολὴν ἀνηκόντων κλάδων, ἐπέτασσε τὸ Διάταγμα ὅτι ἀπέκειτο εἰς τοὺς ὀρισμοὺς τῶν δριστικῶν διατυπώσεων τοῦ Πανεπιστημίου.»

Τὸ Διάταγμα πρὸς τοῦτοισι ὠρίζεν ὅτι ἐκάστη σχολὴ ἔχει ὠρισμένον ἀριθμὸν καθηδρῶν, ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη οὐδέποτε ἐφηρμόσθη, διότι οὐδὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐδρῶν οὐδὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν καθηγητῶν ἐκάστης σχολῆς ὠρίσθησαν ποτε, καὶ τὰ περὶ τούτων κανονίζει ὁ ἐτήσιος τοῦ κράτους προϋπολογισμός.

«... Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων, ἐξηκολούθει εἶτα τὸ Διάταγμα, θέλουσι δοθῆ εἰς τὰς σχολὰς καὶ ὅσοι ἤθελον φανῆ ἀναγκαῖοι ἔκτακτοι καθηγηταὶ καὶ οἱ ἀνήκοντες διδάσκαλοι ἰδίως διὰ τὰς ἀναγκαίας καθομιλουμένας γλώσσας 2) δι' ὠριαίας τέχνας καὶ διὰ πρακτικὰ ἀναγκαῖα ἀντικείμενα σπουδῆς, καὶ ὅποια πρέπει νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. 3) Θέλουσι δὲ συστηθῆ καὶ καθέδραι διὰ τὰς ἀνωτέρας στρατιωτικῆς ἐπιστήμας. 4)

Τὸ προσωπικὸν τῶν διδασκάλων τοῦ Πανεπιστημίου ὠρίζετο ὅτι θὰ ἐμπεριεῖχε:

α') Καθηγητὰς τακτικούς· β') καθηγητὰς ἐπιτιμίου· γ') καθηγητὰς ἐκτάκτους καὶ δ') διδάκτορας τῶν ἰδιαιτέρων παραδόσεων τῆς ἐπαναλήψεως τῶν μαθημάτων 5) καὶ τῶν γλωσσῶν.

Ὅλοι οἱ διδάσκαλοι τῶν Πανεπιστημίου ἐκανονίζετο ὅτι θὰ ἐλάμβανον ἀπὸ τοὺς μαθητευομένους τὰ χάριν τῆς παραδόσεώς των πλη-

(1) Ἡ φιλοσοφικὴ σχολὴ περιέχει τρία τμήματα: α') τὸ φιλοσοφικόν· β') τὸ μαθηματικόν καὶ γ') τὸ φυσικόν.

(2) Μόνον διὰ τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν συνέστη ἐπὶ τινὰ ἔτη ἔδρα ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, διαρρίσθησαν δὲ καθηγηταὶ πρῶτον, τῇ 3 Ἀυγούστου 1855, ὁ Κων. Ἀφρονίδης, μετ' αὐτὸν δὲ, τῇ 23 Νοεμβρίου 1858, ὁ Μιχ. Σούτσας.

(3) Δὲν ἐφηρμόσθησαν.

(4) Δὲν ἰδρύθησαν.

(5) Οὐδέποτε διαρρίσθησαν τοιοῦτοι διδάκτορες.

ρονόμενα διδάκτρα, 1) οἱ δὲ τακτικοὶ καὶ ἔκτακτοι καθηγηταὶ καὶ οἱ διδάκτορες τῆς ἐπαναλήψεως τῶν μαθημάτων καὶ τῶν γλωσσῶν, ἐκτὸς τούτου, καὶ ἀνάλογον μισθὸν ἢ ἀντιμισθίαν.

Εἰς τοὺς καθηγητὰς τοὺς τακτικούς καὶ τοὺς ἐπιτιμίου ἐχορηγεῖτο ὁ βαθμὸς τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, εἰς τοὺς ἐκτάκτους δὲ ὁ βαθμὸς τοῦ ὑπουργικοῦ παρέδρου.

Τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ παραδίδωσιν οἱ ἰδιαιτέροι διδάσκαλοι ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐδίδετο, κατὰ τὸ Διάταγμα, ἀπὸ τὰς σχολὰς (ἐπιφυλακτομένης τῆς ἐγκρίσεως ἀπὸ τὴν γραμματεῖαν τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως) εἰς πεπαιδευμένους ἀποκτήσαντας ἤδη τὸν ἀκαδημαϊκὸν βαθμὸν τοῦ προλύτου καὶ οἱ ὅποιοι διὰ τῆς λοιπῆς τῶν εὐδοκίμησεως, τῆς ἀκριβέστερον προσδιορισθησομένης, ἀπέδειξαν ἑαυτοὺς ἀξίους τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος. 2)

Ἐν τῷ περὶ φοιτητῶν κεφαλαίῳ τὸ νέον Διάταγμα ἐνέμεινε κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ προηγουμένου θεσπισθέντα. Ἰπίσης ἀναλλοίωτα ἔμειναν καὶ τὰ περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς ἐξουσίας τοῦ πρυτάνεως κλ.

Ἡ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἐγκατασταθέντος προχειρῶς τοῦ Πανεπιστημίου ἐν οἰκῆματι τινὶ τῆς συνοικίας Πλάκας, περὶ οὗ ἐν ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ εἰδικώτερον θέλομεν διαλάβει, τὴν 3 Μαΐου 1837 ἐγένετο ἐπίσημως ἡ ἐγκαθίδρυσις αὐτοῦ. Περιγραφὴν σύντομον τῆς τελετῆς ταύτης εὐρίσκομεν ἐν τῇ τότε ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένῃ ἑλληνογαλλικῇ ἐφημερίδι: Ὁ Σωτήρ, ἣν δημοσιοῦομεν ἐνταῦθα:

Ἐγένετο τέλος πάντων τὴν 3 Μαΐου καὶ ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου Ὁθωνος. Ἡ ἀπὸ πρώτης συρροῆ τοῦ λαοῦ εἰς τὸ προσδιορισθὲν κατὰστῆμα, ὅπου ἐμελλε νὰ ἐκτελεσθῆ ἡ τελετὴ, ἦτο ἡ τρανωτέρα ἀπέδειξις, ὅτι τὸ ἔθνος ἐθεώρησε τὴν ἡμέραν ταύτην ὡς ἑθνικὴν, ἀποτελοῦσαν ἐποχὴν εἰς τὸ χρονικὸν τῆς νέας Ἑλλάδος. Περὶ τὴν 11 ὥραν ὁ βασιλεὺς ἐφιππος ἐφθασεν εἰς τὸ κατὰστῆμα τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπου παρευρίσκατο τὸ διπλωματικὸν σῶμα, τὸ συμβούλιον καὶ οἱ γραμματεῖς τῆς ἐπικρατείας, ἡ ἱερὰ σύ-

(1) Διὰ Β. Α. τῆς 4 Μαρτίου 1838 ἐνεκρίθη νὰ μὴ εἰσπραχθῶσι δικαίωματα τοῦ Πανεπιστημίου παρὰ τῶν φοιτητῶν, μέχρις ἐγκρίσεως τοῦ δριστικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ καταστήματος, ἐχορηγήθη δὲ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ διὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο πίστωσις ἐκ 3,600 δραχμῶν.

(2) Οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ἰδιαιτέροι διδάσκαλοι εἶνε οἱ ὠφρηταί. Τὰ τοῦ ὅσμου τῆς ὠφρησίας ἐκανονίσθησαν ἀπὸ τοῦ 1841 μέχρι τοῦ 1870 διὰ δύο Β. Α. καὶ πέντε ὑπουργικῶν διαταγῶν.

νοδος καὶ πλῆθος ὑπαλλήλων καὶ ἄλλων πολιτῶν διαφόρων τάξεων καὶ ἡμέρας ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀττικῆς, ἐνδεδυμένος τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, ἤρχισε νὰ ψάλλῃ τὸ Ἐὐλόγητος εἰ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ὄλιε εἰς ἀναδείξας κτλ. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς οἱ σχολάρχαι ἔκαμον τὸν ὄρον τῆς πίστεως καὶ ἡμέρας ὁ κ. Σχινιάς, πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου, ἀνέγνωσε λογιώδην σύντομον, ἀρμόδιον εἰς τὴν περίστασιν, περιεπαικτικὸν ἀξιολόγων ἰδεῶν καὶ τὸ ὅποιον, νομίζομεν, ἦθελε κἄναι περισσώτερον ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἂν αἱ φράσεις ἦσαν ὀλιγώτερον σχοινοτενεῖς. Μετὰ τὸν κ. Σχινιάν ὁ κ. Βάμβας, σχολάρχης, ἐκφώνησεν ἄλλον λόγον, εἰς τὸν ὅποιον ἀπέδειξε μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν, ὅτι ἡ σύστασις τοῦ Πανεπιστημίου εἶνε τὸ μεγαλύτερον τῶν ἄχρι ταῦδε βασιλικῶν δωρημάτων. Τὸν κ. Βάμβαν διεδέχθη εἰς τὸ ρητορικὸν βῆμα πρῶτον ὁ κ. Μισακῆλ Ἀποστολίδης, δεύτερον ὁ κ. Ράλλης καὶ τελευταῖον ὁ κ. Λευκίας καὶ οἱ τρεῖς ὠμίλησαν μὲ εὐστολίαν περὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν ἀντικειμένου, τὸ ὅποιον πρῶτος διεπραγματεύθη ὁ κ. Βάμβας ἦτον εὐχῆς μόνον ἔργον, ἂν οἱ εἰς τοιαύτας ἐπιστῆμας ἡμέρας ρητορεύοντες ἦσαν συντομώτεροι, διὰ νὰ μὴ ἀπαυδίσῃ καὶ ἡ Α.Μ. καὶ τὸ πολυάριθμον ἀκροατήριον. Μάλιστα ἔγινεν ἡ ἀπόλυσις καὶ ὁ βασιλεὺς, καταβὰς ἀπὸ τὸν ὄρον, ἐπήρτισεν εἰς δύο μέρη τοῦ Πανεπιστημίου, πρὸς τὰ ὅποια ἀπέτεινε μερικὸς λόγους εἰς τὴν καθομιλουμένην ἑλληνικὴν, τοὺς ὅποιους διὰ τὴν ἀπόστασιν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἀκούσωμεν καὶ νὰ διατηρήσωμεν τὴν σειρὰν. Αἱ μόναι λέξεις, αἱ ὅποια ἤχησαν εἰς τὰς ἀκοὰς μας εἶνε Ἑλλάς. . . . Πατρίς. . . . Τέχνη. . . . Ἐπιστήμη. Ὁ περισσῶς λαὸς ἐδέχθη τὴν Α. Μ. εἰς τὴν εἴσοδον καὶ ἐξόδον τοῦ ἀπὸ τὸ κατὰστῆμα, καὶ εἰς τὰς δημοσίας ἐδοῦς, μὲ τὰς πλέον ἐγκαρδίους εὐφημίας. Παρατηρήθη δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐνῶ διήρχαι ἡ τελετὴ, ἐδάκρυσε δις. Ὡ! πόσον εὐγενὲς καὶ βαθύτατον πρέπει νὰ εἶνε τὸ αἶσθημα ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον εἰς τοιαύτας στιγμὰς κινεῖ βασιλικὸς ὄφθαλμὸς εἰς δάκρυα! . . . Κλάουσι λοιπὸν καὶ οἱ βασιλεῖς!

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ Νεοφύτου Βάμβου, πρὸς ἐνδειξίν τοῦ τρόπου καὶ ὄν ἀπεξεδέχοντο οἱ ἰδρυταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τὴν ἐν τῷ μέλλοντι λειτουργίαν καὶ πρόοδον αὐτοῦ, ἀποσπῶμεν τὴν ἐπομένην περικοπήν:

Ἀπὸ τοῦτο λοιπὸν τὸ Πανεπιστήμιον θέλου ἐξέρχασθαι εἰς τὸ ἔξης ἐκκλησιαστικὸν πρώτης τάξεως ἔργον τὴν προσήκουσαν παιδείαν, πρὸς διακομίαν τοῦ θεοῦ λόγου καὶ πρὸς ἰδηλίαν τοῦ χριστιανικοῦ ἡμῶν λαοῦ, ὅποιαν παιδείαν εἶχον οἱ λαμπρότατοι ποτε τὴν ἀμάμητον Ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου ἡμῶν σοφοὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, θεολόγοι καὶ κήρυκες τοῦ Ἐὐαγγελίου· ἡ δὲ ἀμάθεια ἡμαῦρανεν αὐτὴν τοσοῦτους ἤδη αἰῶνας, μὲ ἀπόλειαν τῶν ψυχῶν. Ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο θέλουσιν ἐξέρχασθαι νομικοὶ, πολιτικοὶ, ρήτορες καὶ δικασταί, φωτισμένοι εἰς τὰ ὑψηλὰ των χρέη, ὅποιοι ἀπαιτεῖ ἡ ἀσφάλεια τῆς ἀτομικῆς ἐκάστου ἐλευθερίας, τῆς κοινῆς ἡσυχίας, τῆς τιμῆς, καὶ καταστάσεως τῶν αὐτονομουμένων πολιτῶν. Ἐνταῦθα καὶ ἡ φιλάνθρωπος ἱατρικὴ, ἀνακαλοῦσα τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους κατέρας τῆς Ἰπποκράτην, Ἀρεταίου, Γαλιηνῶ, ἡμοῦ μὲ τὰς ὑψηλὰς θεωρίας καὶ πείρας τῶν μεταγενεστέρων αἰώνων, θέλει διδάσκει τοὺς νέους Ἑλληνας εἰς τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν, τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἐκτεταμένων τῆς γνώσεως, ὥστε νὰ μὴν ἀναγκάζωνται πλέον νὰ καταναλισκῶσιν εἰς ξένην γῆν, μὲ ταλαιπωρίαν καὶ πολυειδεῖς κινδύνους, τοσαῦτα ἔτη καὶ ἀναγνώσματα. Τέλος πάντων ἡ φιλοσοφικὴ σχολὴ, τῆς

ὅποιας ἤξιώθη καὶ ἐγὼ νὰ εἶμαι μέλος, θέλει μορφώ-
νει τὴν νεολαίαν μας εἰς τὴν φιλολογοίαν, ἑλληνικὴν καὶ
λατινικὴν, εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν, ἱστορίαν, μαθηματικά,
φυσικὰ, γημέϊαν, ρητορικὴν καὶ εἰς τὴν ἰδίως λεγομέ-
νην φιλοσοφίαν τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος καὶ τὴν ἡ-
θικὴν. Ἀνοίγεται πηγὴ ἄβυσσος εἰς τὴν δημοσίαν ἑλ-
ληνικὴν νεολαίαν καὶ εἰς πάντα ὁμογενῆ ἢ ἄλλογενῆ
ἐραστὴν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας.

**ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΤΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ**

Διὰ Β. Δ. τῆς 22 Ἀπριλίου 1837 διωρίζοντο
καθηγηταὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ οἱ ἑξῆς:

Α') Ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ τακτικοὶ καθηγη-
ταὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Μισαὴλ Ἀποστολίδης καὶ ὁ
γραμματεὺς τῆς Ἱερῆς συνόδου Θεόδωλος Φαρμα-
κίδης, ἑκτακτος δὲ ὁ Κ. Κοντογόννης.

Β') Ἐν τῇ νομικῇ σχολῇ ἐπίτιμοι καθηγηταὶ ὁ
πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου Κλονάργος, ὁ παρὰ τῷ
δικαστηρίῳ τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν εἰσαγγελεὺς
Ράλλης, ὁ ὑπουργικὸς σύμβουλος καὶ εἰσηγητὴς ἐν
τῷ συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας Προδεδέγγιος, ὁ
Ἀρειοπαγίτης Φέδερ, ὁ παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ ἄν-
τεισαγγελεὺς Μελάς (ἀμσθί): ἑκτακτοὶ δὲ ὁ ἐν τῷ
συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας πρόεδρος Ἰωάννης Σού-
τσος, διὰ τὸν κλάδον τῆς δημοσίας οἰκονομίας, ὁ Δ.
Μαυροκαρδάτης καὶ ὁ Π. Ἀργυρόπουλος.

Γ') Ἐν τῇ ἰατρικῇ σχολῇ ἑκτακτοὶ καθηγηταὶ
ὁ Ἐμμ. Μουροκορδάτος τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολο-
γίας, ὁ Ἰωάννης Βούρος τῆς εἰδικῆς παθολογίας, ἰα-
τρικῆς θεραπείας καὶ κλινικῆς, ὁ Ἄνστ. Λευκίας
τῆς ἱστορίας τῆς ἰατρικῆς, γενικῆς παθολογίας καὶ
θεραπείας, ὁ Ν. Κωστής τῆς μαιευτικῆς καὶ ἰατρι-
κῆς ὕλης, ὁ Ἰωάννης Ὀλύμπιος τῆς χειρουργίας καὶ
προπαρασκευαστικῆς ἐπίτιμοι δὲ ὁ δόκτωρ Περρ.
Γράτμπερ τῆς κλινικῆς καὶ τῆς χειρουργικῆς ἐργα-
σίας, ὁ Ἀλέξιος Πάλλης τῆς δικαστικῆς ἰατρικῆς, ὁ
Ἰωάννης Νικολαΐδης τῆς διαιτητικῆς καὶ ὁ Πέτ-
της.

Δ') Ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ τακτικοὶ καθηγηταὶ
ὁ Ν. Βάμβας τῆς φιλοσοφίας, ὁ Γεώργ. Γεννάδιος
τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, ὁ Ἐρρίκος Οὐλφρϊχός
τῆς λατινικῆς φιλολογίας, ὁ Λουδοβίκος Ρῶς τῆς
ἀρχαιολογίας, ὁ Σχινᾶς τῆς ἱστορίας, ὁ Κωνσταντί-
νος Νέγγρης τῆς μαθηματικῆς, ὁ Γεώργιος Βούρης
τῆς μαθηματικῆς καὶ μαθηματικῆς φυσικῆς καὶ ὁ
Σουέριος Λάνδερερ τῆς γημέϊας καὶ πειραματικῆς φυ-
σικῆς ἑκτακτοὶ ὁ ἑφορος τοῦ βασιλικοῦ κήπου Δ.
Φράκας τῆς βοτανικῆς καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Σούτσος
τῆς φιλολογίας καὶ αἰσθητικῆς ἐπίτιμοι δὲ ὁ Κυριά-
κος Δομνάνδος κυρίως διὰ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, ὁ
παρὰ τῇ Ἱερῇ Συνόδῳ βασιλ. ἐπίτροπος Θεόδωρ.
Μαναύσης «μάλιστα τῆς παιδείας», ὁ ἐν Διγύρῃ
Νεόφ. Δούκας τῆς φιλολογίας, καὶ ὁ ἐν Ἄνδρῳ Καί-
ρης τῆς φιλοσοφίας.

Πρώτους τοῦ Πανεπιστημίου διωρίζετο ὁ Κων-
σταντῖνος Σχινᾶς, σχολάρχου δὲ κοσμητῆρος τῆς θεο-
λογικῆς σχολῆς ὁ Μισαὴλ Ἀποστολίδης, τῆς δικαστι-

κῆς ὁ Γ. Ράλλης, τῆς ἰατρικῆς ὁ Α. Λευκίας καὶ
τῆς φιλοσοφικῆς ὁ Ν. Βάμβας.

Εἴκοσι καὶ εἰς ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἶχον διορισθῆ κα-
θηγηταὶ διὰ Διαταγμάτων ὑπὸ χρονολογίαν 15|27
Ἰανουαρίου 1837, ἐκδοθέντων ὑπὸ τῆς ἀντιβασι-
λείας κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ βασιλέως, θυνάμει τοῦ
παρὶ συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου τῆς 31 Δεκεμ-
βρίου 1836 καταργηθέντος Διατάγματος. Ἀλλ' ἐ-
κτὸς τούτων εἶχον διορισθῆ τότε καὶ οἱ ἑξῆς τῶν ὁ-
ποίων τούτους διορισμοὺς δὲν ἐπεκύρωσεν ὁ Βασιλεὺς
μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του καὶ δὲν συμπεριελάβεν ἐν τῷ
ἀνωτέρῳ Διατάγματι τῆς 22 Ἀπριλίου 1837.

Α'. Εἰς τὴν σχολὴν τῶν γενικῶν ἐπιστημῶν.—Ὁ
σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας κ. Φύλλας, τακτικὸς
καθηγητὴς τῆς ἱστορίας καὶ φιλοσοφίας.—Ὁ κ.
Στρούμπος, ἑκτακτος καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας καὶ
φυσικῆς.—Ὁ ἑφορος τοῦ Β. τυπογραφείου κ. Ἀν-
σελμος, ἑκτακτος καθηγητὴς τῆς γερμανικῆς δια-
λέκτου καὶ τῆς ἱστορίας τῆς τε φιλοσοφίας καὶ παι-
δείας. Ὁ ὑπουργικὸς σύμβουλος κ. Παλαιολόγος,
ἑκτακτος καθηγητὴς τῆς γεωργικῆς.—Ὁ κ. Προγί-
νος Σελαδάμ, καὶ ὁ κ. Βλάκ, ἑκτακτοὶ καθηγηταὶ,
ὁ μὲν πρῶτος τῆς γαλλικῆς, ὁ δὲ δεύτερος τῆς ἀγ-
γλικῆς διαλέκτου καὶ φιλολογίας.

Β'. Εἰς τὴν σχολὴν τῆς ἰατρικῆς.—Ὁ δόκτωρ
κ. Γλαράκης, τακτικὸς καθηγητὴς τῶν εἰδικῶν μα-
θημάτων τῆς ἰατρικῆς μετὰ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ πα-
ραδίδῃ εἰς τὴν σχολὴν τῶν γενικῶν ἐπιστημῶν τὸ
μᾶθημα τῆς ἑρυκτολογίας.—Ὁ δόκτωρ κ. Ν. Γε-
ωργιάδης, προπαρασκευαστικῆς τῆς ἀνατομίας.

Γ'. Εἰς τὴν σχολὴν τῶν δικαστικῶν καὶ πολιτικῶν
ἐπιστημῶν, ἑκτακτοὶ καθηγηταὶ.—Α. Πάϊκος, εἰσαγ-
γελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου.—Δ. Σούτσος, πρόεδρος
τῶν Ἐφετῶν.

Ἐξ ὧν ὁ μὲν Α. Πάϊκος διωρίζετο πρῶτον: ὁ Γ.
Φύλλας σημάντωρ τῆς σχολῆς τῶν γενικῶν ἐπι-
στημῶν, ὁ Μισαὴλ Ἀποστολίδης, σημάντωρ τῆς
σχολῆς τῆς θεολογίας, ὁ Λευκίας, σημάντωρ τῆς σχο-
λῆς τῆς ἰατρικῆς καὶ ὁ Δ. Σούτσος σημάντωρ τῆς
σχολῆς τῶν δικαστηρίων καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν.
Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 22
Ἀπριλίου 1837 διορισθέντων τινὲς δὲν ἐδίδασκαν, ὡς
π. χ. ὁ πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου Κλονάργος, ὁ
Ἀλέξανδρος Σούτσος, ὅστις ἠρνήθη τὴν ἔδραν ἵνα
μὴ δεσμεύσῃ, ὡς ἔλεγε, τὴν ποιητικὴν αὐτοῦ Μοῦ-
σαν κτλ. Οὗτοι, ὅσοι δὲν ἐδίδασκαν, δὲν περιλαμβά-
νονται ἐν τῷ κατόπιν κεφάλαιῳ περὶ τῶν χ ρ η α τ ι σ ἄ ν τ ω ν κ α θ η γ η τ ῶ ν, ἐν ᾧ λεπτομερῶς ἀ-
ναφέρονται πᾶσαι αἱ ἐν τῇ καταστάσει ἐκάστου κα-
θηγητοῦ, ὡς τοιοῦτου, ἐπελθούσαι μεταβολαί, ἵνα με-
ταχειρισθῶμεν ἕρον συνήθη εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρε-
σίαν.

**ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΝ ΟΙΚΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΕΝ ΑΥΤῷ ΜΑΘΗΜΑΤΑ**

Βισδύων τις διὰ μέσου σκολιῶν ἀτραπῶν καὶ στε-
νωπῶν λιθοστρώτων εἰς τὴν ὑπὸ τὰ κρήδεμνα τῆς
Ἀκροπόλεως ἀναρριχωμένην πενιχρὰν συνοικίαν, τὴν

καλουμένην Ἀναφωτίκα, φθάνει μετὰ πολλὰς περι-
πλανήσεις πρὸ τοῦ παλαιῦ οἰκήματος τοῦ Πανεπι-
στημίου. Ἡ οἰκοδομὴ εἶνε πράγματι ἀξιοθέατος διὰ
τὸ ἐντελὲς ἀκαλλῆς καὶ ἀρρυθμον αὐτῆς. Ὅμοιοι
τοιγῶν σεσαθρωμένον ἄνευ οὐδενὸς σχεδίου, ἰδοὺ τίς
εἶνε ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς οἰκίας Κλεάνθους, ὑφ' ἣν
αἱ Μοῦσαι εὔρον τὸ πρῶτον καταφύγιον μετὰ τὴν ἀ-
πελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ οἰκία εὐρίσκειται
ἐντὸς περιβόλου λιθοστρώτου ἀρκούντως ἐκταταμένου.
Ἀπὸ τῆς κυρίας προσόψεως θεωμένη εἶνε ἰκανῶς ὑ-
ψηλὴ, διότι ἀπὸ τῆς ἀντιθέτου, ὑψομένου τοῦ ἐδά-
φους, ἐγείρεται εἰς ὕψος ἐνὸς ὁρόφου μόνον ὑπεράνω
αὐτοῦ. Παράθυρα καὶ θύραι ἀκανονίστως ἡνωμένα
ὅπου ἂν ἦτον εὐκολιότεροι εἰς τὸν δάσαντα τὸ σχέ-
διον ἀρχιτέκτονα — ὑπετίθειμνον ὅτι ἀρχιτέκτων ἔ-
δωκε τὸ σχέδιον τοιοῦτου ἀμόρφου οἰκοδομήματος —
κοσμοῦσι πανταχόθεν τὴν οἰκίαν. Ἀφ' ἧς ἐχρησί-
μωσεν ὡς Πανεπιστήμιον, ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆς δι-
αιρέσις ὑπέστη πολλὰς μεταβολάς, σήμερον δὲ χρη-
σιμεῖ εἰς κατοικίαν πολυμόρφου καὶ πολυμορφῶς ἀ-
ποικίας ἐκ μαθητῶν ἐπαρχιωτῶν, δημοδιδασκάλων,
ἀποστράτων ἀξιωματικῶν, πλυντηρίων, σιδηρωστρίων
κτλ.

Εἰς τὸ ἀπομακρυσμένον καὶ πενιχρὸν τοῦτο οἰκο-
δόμημα δὲν ὄκνον ἐν πάσῃ τοῦ ἔτους ὥρᾳ νὰ μετα-
βαίνωσι γηραιὸι καθηγηταὶ καὶ ἀκροαταὶ παντοσεῖται,
ἵνα οἱ πρῶτοι μὲν μεταδώσωσι τὰ πρῶτα ἐπιστημο-
νικὰ διδάγματα, ὧν ἀκροατήριον διψῶν, αὐτὸ τοῦτο,
μαθήσεως ἐν καταυξίῃ ἠεροῦτο, οἱ δὲύτεροι δὲ ἐντυφ-
ήσωσιν εἰς πνευματικὰς ἀπολαύσεις ἀπρηγορημένας
αὐταῖς πρὸ μικροῦ ἔτι. Ἰδοὺ πῶς ὁ Φίλιππος Ἰωάν-
νου περιγράφει τὸ πεφυρμένον ἀκροατήριον τῶν πρῶ-
των πανεπιστημιακῶν ἐτῶν: «Κατὰ τὴν α' καὶ β'
τῶν μαθημάτων περίοδον ἀνεπλήρωσαν τὴν ἐλιγότητα
τῶν ἐκ τῶν γυμνασίων ἀπολυθέντων καὶ εἰς τὸ Πα-
νεπιστήμιον προσελθόντων μαθητῶν πολλοὶ τῶν ὑ-
πουργημάτων καὶ ἐν τοῖς γραφεῖσι τῆς κυβερνήσεως
ἐργαζομένων, φλεγόμενοι ὑπὸ πόθου πληρεστερας
μαθήσεως. Ἰὸ μικτὸν ἐκεῖνο ἐκ νεανίσκων καὶ ἀν-
δρῶν ὠρίμων ἀκροατήριον, ὅπερ συνέρρειν ἰδίως εἰς
τὰς παραδόσεις τῶν γενικῶν μαθημάτων, ἀνεκάλει
μετὰ γλυκυθυμίας εἰς τὴν μνήμην τοῦ παρατηρητοῦ
τούς ἀρχαίους ἐκείνους τῆς Ἑλλάδος χρόνους, ὅτε τὴν
εἰς τὰς φιλοσοφικὰς ἀκροάσεις φοίτησαν δὲν ὤριζεν
ἢ ἡλικία, ἀλλ' ὁ πόθος τῆς γνώσεως. Οἱ δὲ καθη-
γηταὶ, καὶ πρὸς πολλὰς δυσχερείας μαχόμενοι, τὸ
μὲν ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐπιστήμης προαρχομένης, τὸ
δὲ ἐκ τῆς πτωχείας τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης,
στερομένης πλείστον ὅρων τῆς νεωτέρας ἐπιστή-
μης, ἔτεινον ὅμως μετὰ σπουδῆς εἰς τὰ πρόσω καὶ οἱ
διδάσκοντες ἐγίνοντο καὶ ἡμέραν ἐπιτηδείωτοι εἰς
διδασκαλίαν καὶ πλάσσει τῆς γλώσσης ἐπιτυχεστέ-
ροι».

Ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῷ νέῳ
οἰκοδομηματι ἐγένετο κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1841, διὰ
τοῦτο δὲ κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν τοῦτο ἔτος τὰ μαθή-
ματα ἤρχισαν δύο μῆνας βραδύτερον τοῦ νενομί-
μένου.

**ΟΙ ΕΡΑΝΟΙ ΠΡΟΣ ΑΝΕΓΕΡΣΙΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ**

Τὴν 25 Φεβρουαρίου 1838 συνέστη ἐπιτροπὴ, ἀ-
ποτελουμένη ἐκ τοῦ Γεωργίου Κουντουριώτου ἀντι-
προέδρου καὶ συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας, Ἀνδρέου
Ζαήμη, Θ. Κολοκοτρώνη, Α. Χ. Βράννη ἀνακτο-
συμβούλου, Γ. Ράλλη πρυτάνεως, Θ. Ράλλη τρα-
πέζιτου, Γ. Γενναδίου γυμνασιάρχου, Ν. Βάμβα κα-
θηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας καὶ Κ. Δ. Σχινᾶ καθηγη-
τοῦ τῆς ἱστορίας, ὅπως ζητήσῃ τὸν ἔρανον ὁμογε-
νῶν καὶ ἀλλογενῶν πρὸς ἀνέγερσιν οἰκοδομήματος,
ἀξίου νὰ στεγάσῃ τὴν καλίσσον ἐν Ἀθήναις ἐπι-
στήμην. Ἡ ἐκκλησις τῆς ἐπιτροπῆς εὔρεν ἡζῶν πρό-
θυμον οὐ μόνον ἀπανταχοῦ ὅπου ἡ ἑλληνικὴ φωνὴ ἤ-
κούετο καὶ ἐπάλλοντο ἑλληνικαὶ καρδίαι, ἀλλὰ καὶ
παρὰ τοῖς ξένοις, ὅπου τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος ἦτο
ἀπλῶς προσφιλέ. Οἱ ἔρανοι ἤρξαντο συρρέον-
τες ἐν Ἀθήναις. Προσέφερον καὶ οἱ πλείους τὰς
χιλιάδας τῶν καὶ οἱ πτωχοὶ τὸν πενιχρὸν ὀβολὸν
τῆς χήρας. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν συνδρομῶν ἀπαν-
τῶσι μικραὶ προσφοραὶ ὀλίγων δραχμῶν, μυζικῶς συγι-
νοῦσαι. Οὐδεὶς ἤθελε νὰ ὑστερήσῃ τῆς τιμῆς νὰ με-
τάσῃ τῆς ἀνιδρύσεως Πανεπιστημίου ἐν Ἀθήναις.
Οὕτω δὲ πρὶν ἢ παρέλθῃ ἔτος συνέλεξαν ὑπερτρια-
κῆσαι χιλιάδες δραχμῶν, τὴν δὲ 22 Ἰανουαρίου 1839
προεκηρύσσεται ἡ δημοπρασία τῆς κατασκευῆς τῶν τοί-
γων καὶ τὴν 2 Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐτίθητο μετ'
ἐπισημότητος ὁ θεμέλιος λίθος, ὡς ἐν τῷ εἰδικῷ περὶ
τούτου κεφάλαιῳ ἑκτενῶς ἀναφέρεται.

Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο περὶ τῶν πρὸς ἀνέγερσιν
Πανεπιστημίου ἐράνων ἀνήκουσι καὶ δύο ἐπιστολαί,
αἱ χάριν περιεργίας καρατιθέμεθα ἐνταῦθα, αὐτολε-
ξεί παραλαμβάνοντες ἐν τῶν συγχρόνων ἐφημε-
ρίδων.

Ἡ πρώτη εἶνε ἡ τοῦ μεγάλου δευκῆς τοῦ Ὀλ-
δεμβούργου καὶ πατρὸς τῆς βασιλείσεως Ἀμα-
λίας, ἀπαντώντος εἰς αἴτησιν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν
ἐράνων, ὅπως ἀποστείλῃ καὶ αὐτὸς τὴν συνδρομὴν
του ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως Πανεπιστημίου. Ἰδοὺ
αὐτῆ:

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

«Ἐλαβον τὴν ἀπὸ 31 Μαρτίου τ. ῥ. ἐπιστολὴν τῆς
ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου, δι' ἧς ἀ-
ναγγέλλουσά μοι ὅτι ἐπεχείρησε συλλογὴν συνδρομῶν
διὰ νὰ προκίση τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν μετὰ
τάλληλον κατάστημα, μετὰ προσκαλεῖ νὰ συμπράξω εἰς
τὸ ἐπιωφελές τοῦτο ἔργον. Ἡ ἀγάπη, τὴν ὅποιαν τρέ-
φω ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἐμπνέει καὶ εἰς ἐμὲ τὴν ἐπιθυ-
μίαν νὰ τὴν ἴδω προδεδούσαν εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ
πρὸς ἔνδειξιν τοῦ ὅτι ἐπιθυμῶ, Κύριοι, νὰ συντελέσω
εἰς τὸ νὰ εὐκολυνθῶσι τὰ πρὸς τοῦτο μέσα, διέταξα νὰ
σῶς παραδώσωσι τὴν ποσότητα 3 χιλιάδων δραχμῶν.
Ἐγίνητε, Κύριοι, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἰδιαίτερας
μου ὑπολήψεως.

Ἐν Ὀλδεμβούργῳ τῆ 5 Ἀπριλοῦ 1839.

ΑΥΤΟΥΣΤΟΣ.

Ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ εἶνε αὐτῆς τῆς ἐπιτροπῆς
τοῦ Πανεπιστημίου, ἀπευθύνεται δὲ πρὸς τὸν πρῶτον
αὐλόγηρον τοῦ Ὀθωνος κόμητα Σακρόταν, ἀποστεί-

λαντα ως έρανον δραχμίδες δέκα τέσσαρας και λεπτά τεσσαράκοντα πέντε και είνε αξία αναγραφής δια την δημοτική αυτής εύφύαν

Πρός τον κύριον κόμητα Σαμπόρταν, πρόην ύπασπιστήν και αύλάρχην τής Α. Μ. του βασιλέως τής Ελλάδος, ανώτερον ταξίαρχην του Β. τάγματος του Σωτήρος, Μεγαλόσταυρον του τάγματος τής Ισθαίλλας τής Ισπανίας κτλ. κτλ.

Έλαθεν ή επίτροπή παρὰ του κ. Ρείνχολμύχ δραχ. 14 και λ. 45, ως συνδρομή σας προς ανέγερσιν του ελληνικού Πανεπιστημίου. Έπειδή όμως κατά το από 28 Φεβρουαρίου τ. έ. Β. Διάταγμα, τα όνόματα των συνδρομητών μέλλων να χαραχθώσιν εις στήλας μαρτύρου, διά να χαραχθώσι δε τα 155 στοιγεία, έξ ών άπαρτίκεται το ύμέτερον όνομα ομοῦ με τους όποιους παρ' ήμίν έγνωρίζετε τίτλους, απαιτείται δαπάνη τούλάχιστον τριπλασία τής προσφοράς σας, ή Έπιτροπή, κληδομένη των συμπερόντων του καταστήματος, ενεργειν να σας επιστρέψη την προσφοράν, με τας εύχαριστήσεις της, διά την όποιαν άλλως έδειξατε καλήν προαιρέσιν.

Έν Αθήναις θ Σεπτεμβρίου 1837.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γ. Κουντουριώτης—Θ. Κολοκοτρώνης—Γ. Ράλλης—Κ. Σχημάς—Γ. Γεννάδιος—Θ. Ράλλης.

Η ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΜΕΛΙΟΥ ΛΙΘΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Άφου αι εισφοραι όμογενών τε και άλλογενών έφύασαν εις ποσόν ικανώς μέγα, άπεφασίσθη ή ανέγερσις οικουδομήματος αξίου του Πανεπιστημίου, και την 2 'Ιουλίου 1830, ήμέραν Κυριακήν, κατετίθετο μετά μεγίστης επισιμότητος έν τώ χώρῳ, όν κατέχει σήμεραν το Πανεπιστήμιον, ό θεμέλιος λίθος του κτηρίου όπερ είνε σήμεραν έν των αρχιτεκτονικών καλλωπισμάτων τής πρωτευούσης. 'Ισοῦ πώς αι εφημερίδες τής εποχής εκείνης άφηγοῦνται τα γενόμενα κατά την επίδημητήν ταύτην τελετήν. Πολύ πρό τής τεταγμένης ώρας πλήθος λαού αναρίθμηταν έπλήρωως τον περίξ του ανεγειρομένου Πανεπιστημίου χώρον. Έν αυτόφ ειχε στηθῆ και εύρύχωρος σκηνή, χάριν των Α.Α. Μ.Μ. και των προσκαλημένων. Είς την σκηνήν ταύτην άνήρχετο τις δια βαθμίδων, περι τας όποιας ειχον ταχθῆ εις διπλοῦν στοίχον τα στρατεύματα τής φρουράς των Αθηνών. Οι ύπουργοί, ή 'Υ. Σύνοδος, το συμβούλιον τής Έπικρατείας, και ή χορεία των καθηγητών του Πανεπιστημίου ήταντο έν δεξιών και έξ εύωνύμων των θέσεων, των προετοιμασθεισών δια το βασιλικόν ζεύγος. Πάσαι δε αι λοιπαί πολιτικά και στρατιωτικά άρχαι, έν μεγάλη στολή, κατέχον κατά τας τάξεις και τους βαθμούς τας διαφόρους πλευράς τής σκηνής, υπό την όποιαν διεκρίνοντο και πολλά κυρία, γραφικώς ποικίλλουσαι δια των θερυνών αυτών και ζωηρών άμφισσεων το έλον θέαμα. 'Υν ογδόην ώραν αι άνευφημιαί του λαού, οι τυμπανισαί και τα σαλπίσματα των στρατιωτικών μουσικών άνήγγειλαν την άφιξιν του βασιλέως και τής βασιλίσσης, περιστοιχομένων υπό λαμπράς συνοδείας. Άμα έ-

περάνη ό βασιλεύς πρό τής σκηνής, πρόσας ό πρότανης του Πανεπιστημίου Γεώργιος Ράλλης πρόσ το βασιλικόν όχημα, προσεφώνησεν αυτόν ως έξής:

Μεγαλειότατε Βασιλεῦ,

Συγγενεστέρα με τα καλαιά Παναθήνια έορτή και δια την λαμπρότητα του έορταζομένου αντικειμένου και δια την συρροήν και επισιμότητά των έορταζόντων προσώπων, δεν έπανηγυρίσθη ίσως πρό πολλού εις Αθήνας. 'Η σημερινή πανήγυρις διακρίνεται τσοῦτον των ένδικών πανηγύρεων καθ' όσον ό σκοπός των προς επισιμίαν του μέσων. Έδν αι ήρωικαι των συγγρόνων Έλλήνων ουσιαί και ή πλήρης ελληνικού μέλλοντος άφιξις τής 'Υ. Μ. εις την Ελλάδα και αυτή ή κόμη ή έορτή καθ' ήν ό νόμος τής ένηλικιώσεως έπέτρεψεν εις την 'Υ. Μ. να αναλάβη τας ήλιας του βασιλείου, έν πληρώσειν ένθουσιασμού τας καρδιας των έορταζόντων την μήνην των Έλλήνων, τας πληροῦσι, διότι θεωροῦνται, διότι είνε άσφαλή και βέβαια μέσα προς την ήθικην άνάπτυξιν και εύδαιμονίαν των. Άλλ' ή ήθικη αυτή άνάπτυξις, ή ήθικη αυτή εύδαιμονία έγκυμονοῦνται ίδίως εις την σημερινήν τελετήν. Με όλου τοις κατοίκους των Αθηνών, με άπαντας τους κατοίκους του ελληνικού βασιλείου σικριτῶ σήμεραν πῶσα ελληνική καρδιά, όπουδήποτε εύρισκομένη. 'Η άγγελία τής έορτής ταύτης έγέννησε και άνεζωπήρησεν εύγενείς συμπαιθείας και μεταξύ των πλέον ξένων και πλέον μεμακροσμένων προς ήμας ένών. Όλα δε ταῦτα, Βασιλεῦ, έν, τοῦτο, τελουν να άποδείξουν, ότι ή κραταιά προστασία την όποιαν ή 'Υ. Μ. εύρασειται εις την παιδείαν να άπονήμη και την όποιαν επικαλούμεθα και κατά την επισιμίαν ταύτην ήμέραν ύπερ αυτής, είνε το μεγαλειότερον των εύεργετημάτων, τα όποια ή 'Υ. Μ. έπεδαψίλευσεν εις την Ελλάδα.

Μετ' άλλας στιγμάς εισήλθον αι Α. Α. Μ. Μ. οι βασιλείς εις την σκηνήν, παρακαλουθόμενοι υπό του λαμπρού αυτών έπιτελείου. 'Ο λαός ζήτησκαράγει ένθουσιασδῶς ύπερ του βασιλέως και τής βασιλίσσης. Άφου οῦτοι κατέλαβον τας θέσεις των ό Σ. έπίσκοπος Αττικής, περιστοιχιζόμενος υπό του ιερού κλήρου, ήλόδησε την όμήγυριν, και προσεφώνησεν αναλόγους προς την περίστασιν δέησεις, έπικαλεσθείς την θείαν άντίληψιν ύπερ τής εύημερίας του θρόνου και τής μακροβιότητος του βασιλέως και τής βασιλίσσης. Είτα έν ύνόματι των καθηγητών έξεφώνησε λαμπρόν λόγον, τον πανηγυρικόν τής ήμέρας, ό καθηγητής κ. Ι. Σούτσος. Μετά την εκφώνησιν του λόγου τούτου ό βασιλεύς, κατελίθον τής βασιλικής εξέδρας, έλαβεν εκ των χειρών του πρυτάνεως και έρριψεν εις τον έπί τούτω έσκαμμένον λίθον ειδή έξ όλων των νομισμάτων των εκκοπέντων από τής ελληνικής έπαναστάσεως, πρόσ τούτοις δε χρυσοῦν μετάλλιον, εκτυπωθέν την προτεραιαν και φέρον άφ' ενός μέρους μεν την εικόνα του βασιλέως με την έπιγραφήν « ΟΘΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ », άφ' έτέρου δε τας λέξεις « ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ », και άργυροῦν μετάλλιον, φέρον άφ' ενός την εικόνα του βασιλέως, μετά τής έπιγραφής « ΟΤΤΟ REX GRAECIAE », άφ' έτέρου δε την Ελλάδα μετά τής έπιγραφής « GRAECIA REDIVIVA 1833 ». Ακολούθως ό αρχιτέκτων προσήνεγκεν εις τον βασιλέα τεκτονικόν εργαλείον, δι' οῦ επέχρισεν οῦτος τον λίθον άσδέστω. Τότε δε ό αρχιτέκτων έπέθηκεν επ' αυτόφ μάριμαρον, φέρον την έξής έπιγραφήν:

« ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΝΕΓΕΡΘΕΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ ΤΩ Ζ' ΕΤΕΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΟΘΩΝΟΣ ΤΟΥ Α' ΤΗΝ 2 ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ 1839 ». Την στιγμήν ταύτην τα στρατεύματα παρουσίασαν όπλα, έρριψθησαν εικοσι και πέντε κανονιοβολισμοί, αι μουσικαί δ' άνέμελψαν χαρμδυνα έμβατήρια. Άφου μετά τον βασιλέα έσφυρηλάτησαν τον θεμέλιον λίθον, πρώτος μεν ό ύπουργός τής Παιδείας, έτα δε πάντες οι λοιποί γραμματείς τής Έπικρατείας, γενομένης σιγής βαθείας, ό βασιλεύς ειπεν:

Έτω με ύπέμετρον χαρόν τον πρώτον λίθον του ελληνικού Πανεπιστημίου. 'Η ελληνική νεολαία θέλει διδαχθῆ εις το κατάστημα τοῦτο τας ήθικας και επισιμημονικας εκείνας γνώσεις, αι όποιαί μόναι μορφδνουνσαι το πνεῦμα και την καρδίαν δδναιται να καταστήσασιν τον άνθρωπον άξιον να εκπληρώση τον ύψηλόν τής θείας προνοίας προορισμόν του. Δεν θέλει λησμονήση αυτή έπι από τον κόλπον της θέλου ληφθῆ οι άνδρες έπι τους όποιους θέλου ανατεθῆ τα βωύτερα και τα ύψηλότερα τής ελληνικής κοινωνίας καθήκοντα και οῦτω θέλου προσπαθήσει να αναφανοῦν άξιοι και των άγώνων των πατέρων των και των προσπαθειών τας όποιας οι άύγχοροι των ύπερ αυτών καταβάλλουν.

Τους λόγους τούτους διεδέθησαν ουελλώδεις έπευφημιαί, καθά δε διεηγείται εφημερίς τις τής εποχής εκείνης, τσοαν ζωηραί ήσαν αι ζητωκραυγαί, ώστε άντήχουν μέχρι των προπόδων του Λυκαβηττού. Τοιαύτη ύπήρξεν ή τελετή τής θεμελιώσεως του Έθνικού Πανεπιστημίου, έμφανώς μαρτυροῦσα τας προσδοκίας, άς έστήριζον επ' αυτόφ οι άμα τῆ άπελευθερώσει τής Ελλάδος σπεύσαντες να καθιερώσωσιν έν αυτή και το τέμενος τής λατρείας των Μουσών.

ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΙΖΑΝΤΕΣ ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ

- 1837—38 Κωνσταντίνος Σχημάς. 1839—1840—1841 Γεώργιος Ράλλης. 1841—42 Νικόλαος Κωστής. 1842—43 Μισαήλ Άποστολίδης αρχιμανδρίτης. 1843—44 Κωνσταντίνος Ασωπίος. 1844—45 Νεόφυτος Βάμβας. 1845—46 Θεόδωρος Μανούσος. 1846—47 Αλέξανδρος Βενιζέλος. 1847—48 'Ιωάννης Σούτσος. 1848—49 Φίλιππος 'Ιωάννου. 1849—50 Γεώργιος Μαυροκορδάτος. 1850—51 Μισαήλ Άποστολίδης. 1851—52 Σπυρίδων Πήλληκας. 1852—53 Περικλής Άργυρόπουλος. 1853—54 Νικόλαος Κωστής. 1854—55 Κωνσταντίνος Κοντογόννης. 1855—56 'Ιωάννης 'Ολύμπιος. 1856—57 Κωνσταντίνος Ασωπίος. 1857—58 Φίλιππος 'Ιωάννου. 1858—59 Δημήτριος Στρούμπκος. 1859—60 Βασίλειος Οίκονομίδης. 1860—61 Αλέξιος Πάλλης. 1861—62 Κωνσταντίνος Ασωπίος. 1862—63 Πέτρος Παπαρρηγόπουλος. 1863—64 Κωνσταντίνος Φρεαρίτης. 1864—65 'Ηρακλής Μητσόπουλος. 1865—66 Μιλτιάδης Βενιζέλος. 1866—67 Αλέξανδρος

ΤΟΜΟΣ ΚΓ'—1887.

- Ραγκαβής. 1867—68 Θεόδωρος Όρρανόδης. 1868—69 Γεώργιος Ράλλης. 1869—70 Παῦλος Καλλιγας. 1870—71 Κ. Βουζάκης. 1871—72 Εὔθυμιος Καστόργης. 1872—73 Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος. 1873—74 Γεώργιος Μαγκας. 1874—75 Παναγιώτης Ρομπότης. 1875—76 Έρμανουήλ Κόκκινος. 1876—77 'Ιωάννης Παπαδάκης. 1877—78 Ανδ. Αναγνωστάκης. 1878—79 Νικόλαος Δαμαλάς. 1879—80 Θεόδωρος Άρεταίος. 1880—81 Βασίλειος Λάκων. 1881—82 Νικόλαος Δαμασκηνός. 1882—83 Παναγιώτης Κυριακός. 1883—84 Μιλτιάδης Βενιζέλος. 1884—85 Κωνσταντίνος Κωστής. 1885—86 Κωνσταντίνος Δηλιγιάννης. 1886—87 Γεώργιος Καραμήςσας. (1)

ΟΙ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ, ΧΡΗΜΑΤΙΖΑΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ

(Το κεφάλαιον τοῦτο, ως λίαν μακρόν, ένεικεν έλλείψεως χώρου, θέλει δημοσιευθῆ έν επομένους τής Έστίας φύλλοις).

(1) Το Πανεπιστήμιον ιδρυθέν τῆ 14 'Απριλίου 1837, αριθμεί 78η πενηκονταετηρίδα. Έπειδή δε το πρυτανικόν έξίωμα είνε κατά νόμον έναύσιον, έδει να ύπέρχουσι και πρυτανεαί έχρη τοῦδε πενήτηκοντα. Άλλά κατ' εξαίρεσιν ή πρυτανεία του καθηγητού Γεωργίου Ράλλη παρετάθη έπι τρία και επέκεινα έτη, από τής 3 Μαΐου 1838, ήμέρας τής επισιμίμου ενάρξεως των μαθημάτων του Πανεπιστημίου, έτε οῦτος ανέλαβε τα τῆς πρυτανείας έργα μέχρι τής 31 Αυγούστου 1844, έτε παρέδωκε την άρχήν εις τον διάδοχόν του Νικόλαον Κωστήν. Τούτου ένεκα ό των πρυτανειών αριθμός υπολείπεται των του Πανεπιστημίου έτών κατά δύο. Άπό δε τής λογοδοσίας του πρυτάνεως κ. Ράλλη καθιερώθη ή και νῦν τηρουμένη συνήθεια να άρχίη πάσης νέας πρυτανείας ό έναύτης από τής 1 Σεπτεμβρίου και να λήγη τῆ 31 Αυγούστου. Τότε άρχεται το ακαδημαϊκόν έτος, ή επισιμίμος δημοσ έγκατάστασις αυτού και των λοιπών του Πανεπιστημίου άρχών γίνεται έντες του Σεπτεμβρίου ή Οκτωβρίου μηνός συνήθως, έτε έ μεν του παρελθόντος έτους πρυτανεία διδαι κατά νόμον ενάπιον του συλλόγου των καθηγητών και των άρχών του κράτους, έν τῆ μεγάλη του Πανεπιστημίου αίθούση συνερχομένων, λόγον των έπι τής πρυτανείας του έν τῆ Πανεπιστημίου πραχθέντων υπ' αυτού και γενομένων, έ δε νέος πραγματεύεται έν ίδίω λόγω ζήτημά τι επισιμημονικόν τής ίδίης αυτού εκλογής. Μέχρι τοῦδε ή έπι λογοδοσία του άποχωρόντος πρυτάνεως και έπι εγκαθιδρύσει του νέου τελετή αυτή έγένητο άπαξ μεν, το πρώτον ακαδημαϊκόν έτος 1837—1838, τῆ 3 Μαΐου του 1838, έκτοτε δε δέκα και τετράκις κατά Σεπτεμβριον, εικοσάκις κατά Οκτώβριον, έννάκις κατά Νοέμβριον, τρίς κατά Δεκέμβριον και άπαξ κατ' Ιανουάριον του επόντος έτους.

ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Η συνέλευσις τοῦ 1843 ἀνεγνώρισεν ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου τὸ δικαίωμα τοῦ ἀντιπροσωπεύεσθαι ἐν τῇ Βουλῇ δι' ἐνὸς βουλευτοῦ ἐκλεγομένου ὑπὸ τῶν καθηγητῶν, τὸ προνόμιον δὲ τοῦτο ἀνεγράφη καὶ ἐν τῷ ὑπ' αὐτῆς ψηφισθέντι συντάγματι. Βουλευταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἐξελέγησαν κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους οἱ ἐπόμενοι :

Table with 2 columns: Βουλευτικὰ περίοδοι, Βουλευταί. Lists names and years from 1843 to 1860.

Ἐκ τῶν βουλευτῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ὑπουργοὶ ἐχρησίμωσαν, ὑπὸ τὴν ιδιότητα ταύτην, ὁ Σπυρίδων Πιπλήλας (διορισθεὶς ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης τὴν 29 Ἀυγούστου 1852) καὶ ὁ Ἀλέξ. Παγκοῦνης (διορισθεὶς ὑπουργὸς τῶν Ἰξωτερικῶν τὴν 14 Φεβρουαρίου 1852, ἐπαναδιορισθεὶς δὲ καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ ὑπουργείου Βούλγαρη τῇ 13 Νοεμβρίου 1857).

Τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῇ Βουλῇ καθιερώθη ὑπὸ τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ 1863, μὴ ἀναγραφέν ἐν τῷ τότε ψηφισθέντι συντάγματι.

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΟΔΙΔΑΚΤΟΙ

Πρῶτος διδάκτωρ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ὑπῆρξεν ὁ ἐξ Ἰωνικῶν Ἀναστάσιος Γούδας (ὁ μετέπειτα γνωστὸς συγγραφεὺς τῶν Π α ρ α λ λ ῆ λ ω ν Βί ω ν ἀνδρῶν τοῦ αγῶνος), ἀνακηρυχθεὶς διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς μετὰ τοῦ βαθμοῦ ἄ ρ ι σ τ α τὴν 9 Ἰουλίου 1843, ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος, ὅστις κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἰδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου δὲν ἔλειπε νὰ λαμπρύνῃ διὰ τῆς παρουσίας του τοὺς ἐπιστημονικοὺς τούτους ἀγῶνας. Καθ' ἐν χρόνον ἐγένετο διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς ὁ Γούδας, ἐπρυτάνευε τοῦ Πανεπιστημίου ὁ Μισαήλ Ἀποστολίδης, κοσμητὴρ δὲ τῆς ἱατρικῆς σχολῆς ἦν ὁ Ἰωάννης Βούρος.

Ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ πρῶτος προλόγος—διδασκὴρ μὴ ὑπαρχόντων ἢ τῶν ἐπὶ τιμῇ λαβόντων τὸ διδακτορικὸν δίπλωμα Κωνσταντῖνου Κοντογόνη (1862) καὶ Παναγ. Ρομπότου (1870)—ἀνεκηρύχθη ὁ ἐκ Ρωσσίας Πέτρος Νιστίνσκις, ἐξετασθεὶς τὴν 11 Ἰανουαρίου 1857, πρυτανεύοντας τοῦ Κωνσταντ. Ἀσωπίου.

Ἐν τῇ νομικῇ σχολῇ μετὰ τοῦ βαθμοῦ ἄ ρ ι σ τ α πρῶτος διδάκτωρ ἐγένετο ὁ βασιλεὺς Νικολάου (ὁ ἄρτι λιπὼν τὸν βίον βουλευτῆς ἐξ Ἀρκαδίας) ἐξετασθεὶς τὴν 30 Ἰουνίου 1846, πρυτανεύοντας τοῦ Θεοδώρου Μανούση. Τελειοδιδάκτος δὲ πρῶτος τὰ νομικὰ ἐγένετο ὁ ἐκ Κῆς Γεώργιος Διάγγελης, ἐξετασθεὶς τὴν 31 Μαρτίου 1851, ἐπὶ τῆς πρυτανείας τοῦ Μισαήλ Ἀποστολίδου.

Ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ: α') ἐν τῷ φιλολογικῷ τμήματι πρῶτος διδάκτωρ ἐγένετο ὁ ἐκ Δημητσάνης Εὐθύμοις Θεοδωρόπουλος ἐξετασθεὶς τὴν 17 Ἰουνίου 1850, πρυτανεύοντας τοῦ Θεοδώρου Μανούση, πρῶτος δὲ τελειοδιδάκτος ὁ ἐκ Σάμου Κωνσταντῖνος Κλεάνθης, (ὁ νῦν ἐν Τεργέστη βίον διακεκριμένος λόγιος) ἐξετασθεὶς τὴν 21 Ὀκτωβρίου 1844, πρυτανεύοντας τοῦ Νεοφύτου Βάμβα 'δ') ἐν τῷ μαθηματικῷ τμήματι πρῶτος διδάκτωρ ἐγένετο ὁ ἐκ Κῆς βασιλεὺς Λάκιων (ὁ νῦν καθηγητῆς ἐν τῇ Ἑθνικῇ Πανεπιστημίῳ) ἐξετασθεὶς τὴν 20 Μαΐου 1850, πρυτανεύοντας τοῦ Γεωργίου Μαυροκορδάτου, πρῶτος δὲ τελειοδιδάκτος ὁ ἐκ Μήλου Κωνσταντῖνος Μάτσας, ἐξετασθεὶς τὴν 2 Δεκεμβρίου 1855, ἐπὶ πρυτανείας τοῦ Ἰωάννου Ὀλυμπίου γ') ἐν τῇ φυσικῇ τμήματι πρῶτος διδάκτωρ ἐγένετο ὁ ἐκ Πατρῶν Κωνσταντῖνος Μητσόπουλος (ὁ νῦν καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου), ἐξετασθεὶς τὴν 19 Ἰουνίου 1868, ἐπὶ πρυτανείας τοῦ Θεοδώρου Ἰωρανίδου.

Τέλος πρῶτος φαρμακοποιὸς ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου ἐξῆλθεν ἐξετασθεὶς τὸν Μάρτιον τοῦ 1841, ἐπὶ πρυτανείας τοῦ Γεωργίου Πάλλη, ὁ ἐκ Κυνουρίας Δημήτριος Ἰωάννου.

ΦΟΙΤΗΤΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1837 μέχρι τοῦ ἔτους 1886 ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν τῶν ἐγγραφέντων εἰς τὰ μητρώα τοῦ Πανεπιστημίου ἀνῆλθεν εἰς 13,166. Ἐκ τούτων 4387 ἦσαν ἐκ Πελοποννήσου, 2271 ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, 940 ἐκ τῶν Ἰονίων νήσων, 868 ἐκ τῶν Κυκλάδων, 650 Ἑπειρώται καὶ Ἀλβανοὶ, 640 νησιῶται Μ. Ἀσίας, 520 Μακεδόνες, 510 ἐκ Μ. Ἀσίας, Συρίας καὶ Αἰγύπτου, 475 Θεσσαλοὶ, 441 Ἰθυβοεῖς καὶ ἐκ τῶν Σπαρτάδων, 434 Κρήτες, 296 ἐκ Θράκης καὶ Βάρνης, 279 νησιῶται Πελοποννήσου, 272 ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, 65 ἐκ Δαλίας Ἑλληνες καὶ Ρουμῶνοι, 53 Κύπριοι, 22 ἐκ Γερμανίας καὶ Αὐστρίας Ἑλληνες καὶ Γερμανοὶ, 13 ἐκ Ρωσσίας Ρῶσοι καὶ Ἕλληνες, 11 Ἴταλοι καὶ Ἴταλιῶται, 5 ἐκ Βουλγαρίας Βούλγαροι καὶ Ἕλληνες, 4 ἐκ Γαλλίας Γάλλοι, 4 ἐξ Ἀγγλίας Ἀγγλοὶ, 3 Σκανδιναβοὶ, 2 Ἀμερικανοὶ καὶ 2 Σέρβοι.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1837-38 ἐνεγράφησαν ἐν ὄλῳ μάλιστα 58 φοιτηταί, ἐξ ὧν 8 ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ, 22 ἐν τῇ νομικῇ,

ΟΙ ΠΡΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΑΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Φιλογενεῖς ἄνδρες, θέλοντες νὰ κεντρίσωσι τὸν πρὸς τὰ γράμματα ἢ τὰς ἐπιστήμας ζήλον τῶν λογίων καὶ τῶν ἐπιστημόνων, ἐγένοντο ἀθλοθέται διαφόρων διαγωνισμάτων θέσαντες αὐτὰ ὑπὸ τὴν αἰγίδα καὶ τὴν προστασίαν τοῦ Πανεπιστημίου, ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ ὁποῦ ἐξελέγοντο καὶ οἱ ἀγωνοδῆκαι. Οἱ οὗτοι κατασταθέντες φιλολογικοὶ καὶ ἐπιστημονικοὶ διαγωνισμοί, λαβόντες τὰ ὄνόματα αὐτῶν ἐκ τῶν ἀθλοθετῶν, ὑπῆρξαν οἱ ἑξῆς: ὁ Πάλλειος ποιητικὸς διαγωνισμὸς, ὁ Βουτανιώτης ποιητικὸς ὡσαύτως, ὁ Ροδοκανάκης φιλολογικὸς, ὁ Συμβουλίδειος ἱατρικὸς, ὁ Οἰκονόμιος τειθεὶς ἐπὶ σκοπῇ τῆς εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν μεταφράσεως τῶν καλλίστων ἔργων τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς νέας ποιητικῆς Μούσης, ὁ Νεοφρονταῖος θεολογικὸς, ὁ Σχοῦταιος νομικὸς, ὁ Βουλίνειος περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Θεσσαλίας ἀπὸ Χριστοῦ μέχρι τῆς ἀνιδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου καὶ ὁ Οἰκονόμιος ἐπὶ σκοπῇ συγγραφῆς πρακτικῶν καὶ ὠφελίμων γνώσεων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ὁ πρῶτος τειθεὶς διαγωνισμὸς ὑπῆρξεν ὁ Πάλλειος ποιητικὸς. Ἴδού τι περὶ τούτου ἔλεγε ὁ πρῶτανις Ἀποστολίδης, παραδίδων τὴν πρυτανικὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ 1851: «Κακείνου δὲ μνηστῆρον, ὡς ἔργου γενεῖσθαι τε καὶ πρὸς τὴν ἔθνικὴν εὐκλειαν συντελεστικωτάτου, ὅπερ ὁ ἐκ Τεργέστης εὐγενὴς Ἑλληὴν Ἀμβρόσιος Πάλλης, φιλοτίμως πάνυ εἰργάσατο ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πανεπιστημίῳ, φιλόμουσος γὰρ ὢν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ποιῆσιν τῆς τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν προόδου ἔργων ἀπολειπομένην, διενεῖετο, πῶς ἂν τις καὶ τούτην ἐπὶ τὰ πρόσω ὀθήσειεν. Καὶ δὴ τὴν ἐν τοῖς τοιαύτοις ἀμίλλαν γενώσκων τελεσφόρον μάλιστ' ἀνευρέθη, ἔγνω ἐνικόσιον ἀγῶνα παρασκευάσαι πρὸς ταύτην καὶ ἀθλοθέτην αὐτὸν γενέσθαι, ὅπως τὴν ἐνδοξὸν ταύτην ἀμίλλαν διεγείρῃ, διὸ καὶ ἔπαθλον πρόθετο ἐκ χιλίων δραχμῶν τῷ ἀρίστῳ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ ποιήματι καὶ ποιηματοδίκῃ ἐκ τῶν τοῦ Πανεπιστημίου καθηγητῶν ἐξελέξατο καὶ ἡμέραν τῆς ἐν αὐτῇ ἀναγερούσεως τοῦ ἀριστεύσαντος ἔταξε τὴν ἐπισημοτάτην τῆς 25 Μαρτίου». Ἡ πρώτη κρίσις τοῦ Πάλλειου διαγωνισμοῦ ἐγένετο μετὰ πολλῆς τῆς ἐπισημοτάτης, παρόντος καὶ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος, ὅστις ἰδίᾳ χειρὶ ἔσπεψε διὰ στεφάνου ἐκ δάφνης τὸν νικητὴν. Ἐκ τῶν διαγωνισμῶν τούτων—οἵτινες καθιερώθησαν τὸ μὲν ἔνεκεν τοῦ θανάτου τῶν γερρητῶν, ὅσοι δὲν διέθεσαν ὑπὲρ αὐτῶν ὀρισμένα κεφάλαια, τὸ δὲ ἐξ ἄλλων αἰτιῶν ὧν ἡ καταγραφή διαφεύγει τὸν κύκλον τῆς ὑπομνηματιστικῆς ταύτης ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου,—διατηροῦνται εἰσέτι μόνος ὁ Συμβουλίδειος ἱατρικὸς καὶ ὁ Σχοῦταιος νομικὸς, ἐὰν μὴ ἀπατῶμεθα.

Κατὰ τὸ ἤδη λήγον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐνεγράφησαν ἐν τοῖς μητρώοις τοῦ Πανεπιστημίου νέοι φοιτηταί 706 οἵτινες μετὰ τῶν παλαιῶν ἀνεβίβασαν τὸν ὄλον ἀριθμὸν τῶν φοιτησάντων εἰς 2,945.

ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΟΔΙΔΑΚΤΟΙ

Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου μέχρι τέλους τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1885—1886 ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ ἀνεκηρύχθησαν 45 προλόγτοι (μὴ ὑπαρχόντων διδασκῶρων πλὴν δύο, τοῦ Κωνσταντῖνου Κοντογόνη καὶ τοῦ Παναγιώτου Ρομπότη, οἱ ἀπενεμήθη τιμῆς ἕνεκα τὸ τοῦ διδασκῶρος δίπλωμα) καὶ τελειοδιδασκῶτοι 2.

Ἐν τῇ νομικῇ ἀνεκηρύχθησαν 1682 διδάκτορες καὶ 771 προλόγτοι.

Ἐν τῇ ἱατρικῇ ἀνεκηρύχθησαν διδάκτορες 2296. Βαθμὸς προλόγτου δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ.

Ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ, ἐν τῷ φιλολογικῷ τμήματι ἀνεκηρύχθησαν 181 διδάκτορες καὶ 87 προλόγτοι, ἐν τῷ μαθηματικῷ 37 διδάκτορες καὶ 6 προλόγτοι καὶ ἐν τῷ φυσικῷ 30 διδάκτορες καὶ 4 προλόγτοι.

Πτυχίων φαρμακοποιῶ ἔτυχον κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα 364 ἀπόφοιτοι τοῦ φαρμακευτικοῦ σχολίου.

ΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἀνερχόμενος τις τὴν εὐρεῖαν μαρμαρίνην κλίμακα, τὴν ἀγούσαν πρὸς τὴν μεγάλην αἰθουσαν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀντικρύζει δύο στήλας, ἐφ' ὧν χρυσοῖς γράμμασιν ἀναγράφονται

τὰ ὀνόματα τῶν ἀοιδῶν αὐτοῦ εὐεργετῶν, κατὰ χρονολογικὴν σειράν τῆς εὐεργεσίας αὐτῶν. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης στήλης εἶνε ἀναγεγραμμένα τὰ ὀνόματα τοῦ ἀειμνήστου ἱδρυτοῦ αὐτοῦ Ὁθωνοῦ τοῦ Α' καὶ τοῦ καταλιπόντος εἰς τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦτο καθίδρυμα πᾶσαν αὐτοῦ τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν Ἀντωνίου Χ. Παπαδάκη· ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας τὰ ὀνόματα τῶν ἄλλων αὐτοῦ εὐεργετῶν, τοῦ Δ. Πλατυγένους, τοῦ Δ. Μπεναρδάκη, τῶν ἀδελφῶν Ἰωαννιδῶν, τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σερβίας Μιλόσχ, τῆς Α' ἑλληνικῆς Βουλῆς, τοῦ Δ. Γαλανοῦ, Χ. Εὐθυμίου, Ι. Δικαστάση, ἀδελφῶν Τσιτζίκα καὶ Στουρνάρα, Ν. Ζωσιμά, Α. Βράνη, Σ. Δούμπα, Ζ. Χαράμη, Γ. Μεταξά, Χ. Ἀβραμίου ἱερομονάχου, Π. Παπαζόγλου, Δ. Τύρα, Α. Βρανόη, Γερμπάνη, Μ. Κισπέκα, Κ. Χαϊδά, Δ. Ραυβακάκη, Ν. Μαύρου, Σ. Τσιτσίνα, Α. Δουκίου, Γ. Σίνα, Ν. Ἰεραπόλεως, Ι. Κατριμάτζου, Α. Γκίκα, Δ. Νκουσιόου, Μ. Περίδου, Θ. Χ. Δημητρίου, Π. Χαλαλάμπου, Ι. Σούτζου, Ν. Μακρή, Α. Οικονόμου, Κ. Γούναρη, Θ. Λασκάρεως, Κ. Βιθέσκου, Ν. Ταμβακού, Δ. Ράλλη, Ε. Καρούδου, Κ. Γαλάτη, Κ. Οικονόμου, Σ. Κλεάνθους, Μ. Καραλή, Ι. Ἀνδρέαδου, Θ. Τσόλη, Α. Χαριτώφ, Α. Ρέτιν, Ι. Ρόθ, Θ. Βαρζέλη, Α. Βατοπεδινοῦ, Π. Τσιροπούλου, Γ. Πάγκα, Α. Γαλανοπούλου, Ε. Ζάππα, Γ. Ψῆμα, Α. Μουρούζη, Σ. Σίνα, Ι. Πέτροβιτς, Ι. Δούμα, Ι. Κασσαβέτη, Σ. Ξένου, Π. Ράλλη, Δ. Παρησιάδου, Γ. Μπήκα, Α. Τσούφλη, Ι. Βουτσιανά, Α. Ἀργέντη, Δ. Οικονόμου, Ε. Κωνσταντίνου, Φ. Ἐμμανουήλ, Ι. Μουράτη, Θ. Ροδοκανάκη καὶ Β. Μηχαηλίδου.

Μακρὰ βεβαίως θὰ ἦτο ἡ ἀπαρίθμηση τῶν δωρεῶν ἢ τῶν ὑπηρεσιῶν ἀς προσήνεγον οἱ φιλογενεῖς οὗτοι ἢ φιλέλληνες ἄνδρες εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, συντελέσαντες ἵνα ἀνοικοδομηθῇ τὸ μεγαλοπρεπὲς κτίριον, ἐν ᾧ, μετὰ ἀπουσίαν αἰῶνων ὀλοκλήρων ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν, εὐρον ἐκ νέου στήλην τὰ γράμματα καὶ ἡ ἐπιστήμη, καὶ προκίσαντες αὐτὸ διὰ περιουσίας, ἐξ ἧς δύναται νῦν, ἐὰν παραστῇ ἀνάγκη, νὰ συντηρῆται τὸ ἴδρυμα αὐτὸ ἄφ' ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ παρέλθωμεν ὅλως ἐν σιγῇ τὸ εἶδος τῶν ἐκδουλεύσεων, τὸ ποσὸν τῶν δωρεῶν, τὸν τρόπον τῆς προσφοράς αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀοιδῶν τούτων ἀνδρῶν, ὧν τὰ ὀνόματα δὲν ἐλαξέθησαν χρυσοῖς γράμμασιν μόνον ἐπὶ τῆς στήλης ἢ ἡγεῖν αὐτοῖς εὐλαβῶς ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ διὰ χαρακτηριστῶν ἀνεξίτηλων ἐχαράχθη καὶ εἰς τὰς καρδίας ἐκείνων, οἵτινες δὲν λησμονοῦσι, ὅτι ἐν τῷ Πανεπιστήμιον δὲν ἀπέδωκεν ἴσως τοὺς προσδοκώμενους καρπούς, κατὰ τὸν πεινητικὸν αὐτοῦ βίον, ἐχρησίμευσεν οὐχ

ἦττον ὡς ὁ τηλαυγὴς φάρος ὁ καταγαλαίας διὰ φωτὸς παιδείας ἑλληνικῆς, μορφώσεως ἐθνικῆς, πίστεως χριστιανικῆς ἐξ ἑκατομμύρια Ἑλλήνων, ἐλευθέρων ἢ μὴ. Διὰ ταῦτα ἀς ἐπιτραπῇ ἡμῖν νὰ ὑπομνήσωμεν τι οἱ κυριώτεροι τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων μεγατίμων δωρητῶν προσήνεγον ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου.

Καὶ πρῶτον ὁ βασιλεὺς Ὁθων, ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Πανεπιστημίου, πρῶτος κατέβαλεν ὑπὲρ ἀνοικοδομήσεως τοῦ οἰκοδομήματος αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου τοῦ δωρεῶν 42,000 δραχμῶν ἐξ ἧς ἔπασ ὁ τῶν προπυλαίων κόσμος καὶ ἡ ποικίλη αὐτῶν βαφὴ καὶ ἡ ἐκ πεντελικῶν μαρμάρου κλιμαξ ἐκαλλιτεχνήθησαν. Ὁ πρῶτος τῆς Σερβίας ἡγεμῶν Μιλόσχ κατέβαλε 25,000 δραχμῶν, τὴν πρώτην ἀφορμὴν τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς δευτέρας πλευρᾶς τοῦ καταστήματος. Ἡ Α' Ἑλληνικὴ Βουλὴ, ἀπρόθυμος πάντοτε, ὡς ἔλεγεν ὁ πρῶτος Θεόδωρος Μανούσης παραδίδων κατὰ τὸ 1846 τὴν πρυτανικὴν ἀρχὴν, αἰεὶ τὸ νὰ συνεργῇ γενναίως εἰς πᾶν ὅ,τι εἶνε οἰκίον νὰ συντελεσῇ εἰς τὴν πρόοδον τῆς παιδείας καὶ τὴν δόξαν τοῦ ἔθνους, πληροφορηθεὶσα περὶ τῆς σμικρότητος τῶν νῦν ὑπαρχόντων μέσων καὶ περὶ τοῦ μεγέθους τῆς πρὸς τελείωσιν τοῦ οἰκοδομήματος ἀπαιτουμένης δαπάνης, ἐψήφισεν αὐθόρμητως, με ὄντως ἑλληνικὴν φιλομουσίαν, νὰ χορηγήσῃ πρὸς τὸ παρὸν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου 50,000 δραχμαί, ἡ δὲ ταχυτέρας προόδου τοῦ οἰκοδομήματος. Ὁμογενεῖς λόγιοι, φιλόκαλοι καὶ φιλόπατρις, ὁ Δ. Γαλανός, πρὸ τῶν πολλῶν ἀπελθόντων εἰς τὴν Ἰνδιάν καὶ ἀποβιώσας τῷ 1833 ἐν τῇ ἱερᾷ τῶν Ἰνδῶν πόλει Κασσῆ, ἀφίερσεν εἰς τὸ συσταθῆσμένον Πανεπιστήμιον, ἐκτὸς χρηματικῆς ποσότητος ὄχι μικρᾶς καὶ διάφορα χειρόγραφα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἰνδικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν, περιέχοντα φιλολογικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ περὶ Ἰνδικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας ποιήματα καὶ μεταφράσεις ἀξιολόγους ἐκ τῆς σανσκριτικῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν διαφόρων μερῶν καὶ ἐπεισοδίων ἐκ τῶν μεγάλων Ἰνδικῶν ἐπῶν *Purānāras* καὶ *Mahābhārata* καὶ τινὰ συντομὴν ταύτης, ἀγνωστον μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς τοὺς Ἰνδολόγους, ἐπιγραφομένην *Balaabaratā*. Τὰ πολῦτιμα ταῦτα χειρόγραφα ἔκειντο νεκρὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ὑπ' ὀλίγων γνωρίζομεν μέχρι τοῦ 1845, ὅτι ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῆς βιβλιοθήκης. Ὁ κατὰ τὸ 1840 τελευτήσας καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Γεώργ. Μαυροκορδάτος κατέλιπεν αὐτῷ ἀπασαν τὴν περιουσίαν του. Ὁ Χ. Εὐθυμίου ἀποθανὼν τῷ 1846 κατέλιπεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον κληροδότημα 20,000 δραχμῶν καὶ οἰκίαν διώροφον παρὰ τῇ πλατείᾳ τῶν Ἀνακτόρων, ἧς ἡ ἀξία ὑπερέβαινε τότε τὰς 25,000

ΔΩΡΕΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

ἂν πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον δωρεαί, ἰδίως κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ ἔτη, ἦσαν πολλαὶ καὶ ποικίλαι. Καὶ οἱ δωρηταὶ ἦσαν οὐ μόνον πλούσιοι ὁμογενεῖς ἢ φιλόμουσοι, ὡς ὁ ἐν Λιθόρῳ Πάλλης ὁ δωρητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὴν πρώτην πνευματικὴν ἀντλίαν, ὁ ἀοιδίμος Σίνας ὁ δωρητὴς δύο πολῦτιμα τηλεσκοπία κτλ. ἀλλὰ καὶ ξένοι ἐπιστήμονες, ὡς ὁ ἐν Μονάχῳ καθηγητὴς τῆς χειρουργίας Στρομάιερ ὁ δωρητὴς τὴν πρώτην συλλογὴν τῶν χειρουργικῶν ἐργαλείων καὶ σκελετῶν, πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ βασιλεῖς εἰσέτι, ὡς ὁ τῆς Πρωσίας ὁ ἀποστειλάς τοὺς καταλόγους τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ βασιλείου αὐτοῦ ὑπαρχόντων διπλῶν συγγραμμάτων, ἵνα τὸ Πανεπιστήμιον ἐκλήξῃ ἐξ αὐτῶν ὅσα δὲν εἶχεν, ὁ τῶν δύο Σικελιῶν, ὁ προσενηγὼν ἀντίτυπα ἐκ τῶν συλλογῶν τοῦ Βουρβωνεῖου Μουσείου, τοῦ Μουσείου Ἐρκουλάνου καὶ τῆς Πομπηίας κλπ.

Ἄλλ' ἄξιοι μνησθῆναι εἰσὶν ἐνταῦθα, διὰ τὴν θέσιν τοῦ προσφέροντος ἢ τὸν τύπον τῆς προσφοράς, δωρεαὶ τινες ἀς μνημονεύομεν συντόμως: Ἐν ἔτει 1845 ὁ Δημήτριος Φάφαλης, ὑπὸ τῆς προσήνεγες τὸν ἐκ δρ. 28.05 λεπτ. μισθὸν του. Ἐν ἔτει 1849, ἐκληροδότησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὁ μὲν Χ. Δημήτριος Φωτόπουλος δρ. 100, ὁ δὲ Σωτήριος Ταλαντιναῖος δρ. 50. Ἐν ἔτει 1853 ἀποβιώσας ὁ λόγιος καὶ πτωχὸς διδάσκαλος Πύρρος, ἀφῆκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὑδρόγειον ὑπερμεγέθη σφαιραν, ὑπὸ τοῦ ἰδίου φιλοπονηθεῖσαν. Ἄλλ' ἡ οἰκία, ἐν ἧς ἐκεῖτο, μὴ ἔχουσα θύραν ἰσομεγέθη πρὸς ἐξαγωγήν, ἔπαθεν ὅ,τι τὰ δαρδάνεια τεῖχη, ὡς ἐν τῇ λογοδοσίᾳ του ἀναφέρει ὁ τότε πρύτανης μακαρίτης Π. Ἀργυρόπουλος, ἔπαθον εἰσαγομένου ἐντὸς αὐτῶν τοῦ Δουρεῖου ἔκπου, τουτέστι ἐρημνίσθη κατὰ τὸ ἥμισυ, ἵνα ἐξαχθῇ ἐξ αὐτῆς ἡ σφαιρα. Ἐν ἔτει 1854, ὁ ἐκ Τριπόλεως Ἰωάννης Κατριμάκης, σκυτοτόμος τὸ ἐπάγγελμα, ἐκληροδότησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ διάφορα πράγματα τέχνης. Ἐν ἔτει 1850, ὁ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐφημέριος τῆς ἐκκλησίας τῶν ἁγίων Θεοδώρων κατέλιπεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δρ. 200. Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει, ὁ ἐκ Μετσόβου τῆς Ἡπείρου, ἐν Ἀθήναις δ' ἀποβιώσας Δημ. Γ. Ὀκας, ἀκονιστὴς ξυραφίαν, ἐκ τῆς πεινχρᾶς περιουσίας, τὴν ὅποιαν εἰς τοὺς συγγενεῖς του ἐκληροδότησεν, ἐνετείλατο καὶ ἐδόθησαν ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἑκοσι δραχμαί. Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει, ὁ δημοδιδάσκαλος Μηλάουτος, οὐ ἀγνωστὸν τὸ ὄνομα, ἐδωρήσατο τῷ Πανεπιστημίῳ δρ. 200 ἐκ τῶν μισθῶν του. Ἐν ἔτει 1866, ὁ ἐκ Ἡπείρου Γεώργιος Ψύφας

διέθηκεν υπέρ του Πανεπιστημίου την κατά την συνοικίαν αγ. Νικολάου του Παγκρατίου οίαν ανήκειν, εξ ης ελάμβανε τότε 70 δραχμάς μηνιαίας εξ ενοικίων. Έν τῷ αὐτῷ ἔτει, ὁ ἱερεὺς Ἐρμάν. Σταμουλίδης κατέλιπεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διὰ διαθήκης δρ. 50. Ἐν ἔτει 1868, ὁ ἐκ Παζῶν Θεόδωρος Πέτρον, θανάτων ἐν Ρενίῳ τῆς Μολδοβλαχίας καὶ καταλιπὼν περιουσίαν 489 μόνον ἀργυρῶν ρουβλίων, ἐκληροδότησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον 5 καισαροβασιλικά φλωρία. Ἐν ἔτει 1871, ὁ ἐν Διγαλιῷ τῆς Κεφαλληνίας ταχυδρομικὸς ἐπιστάτης Σ. Δ. Ζερβὸς ἐδώρησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ μῆνα ἓξ τῆς χρηγομένης ταχυδρομικῆς δαπάνης δέκα δραχμάς. Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει ἡ ἐξ Ὑδρας ὑπηρέτρια Κιάρρα Ἀντωνίου Γκώτου, ἀποβίωσασα ἐν Παραιῖ, ἀφήκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διὰ διαθήκης 200 δραχμάς.

Καὶ αὐταὶ εἶνε κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν γενομένων δωρεῶν ἀναγεγραμμέναι, διότι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι πλῆθει οὐκ ἦντον συγκλητικαὶ καὶ ἀξιοὶ ἀναγρῆς, ἅς θὰ ἐπέλιπον ἡμῖν ὁ χρόνος καὶ ὁ χώρος ἐάν ἠθέλωμεν νὰ ἀπομνημονεύσωμεν πάσας.

Η ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Κατὰ λογιδοσίαν τοῦ κ. Κωνσταντίνου Ν. Κωστή, πρυτανεύσαντος κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1884-1885, πρό τινας ἐκδοθεῖσιν, ἡ περιουσία τοῦ Πανεπιστημίου, κινήτη καὶ ἀκίνητος, ἀνήρχετο κατὰ τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1885 εἰς δρ. 5,267,396,42. Ἐκ ταύτης ἡ κτηματικὴ ἐν γένει ἀνήρχετο εἰς δραχμάς 2,701,000, 57 καὶ ἡ χρηματικὴ εἰς 2,516.395,85. Ἡ κυρία οἰκοδομὴ τοῦ Πανεπιστημίου ἐκτιμᾶται ἀντὶ δρ. 797,268,55. Τὰ παραρτήματα αὐτοῦ ἐκτιμῶνται ὡς ἔχοντα ἀξίαν δρ. 443,580,10. Δηλαδή τὸ ὅλον τῶν οἰκοδομῶν, αἵτινες χρησιμοποιοῦνται εἴτε ὡς γραφεῖα, εἴτε ὡς αἴθουσαι παραδόσεων, εἴτε ὡς μουσεῖα, ἀνατομεία καὶ ἀποθήκαι συλλογῶν κλπ. ἔχουσιν ἀξίαν δραχ. 1,240,843,65. Ἐὰν εἰς ταῦτα προσέσωμεν τὴν ἀξίαν κτημάτων, μὴ προσδοφῶν (οἰκοπέδων κλπ.) τὴν ἀξίαν τῶν συλλογῶν τοῦ φυσικογραφικοῦ καὶ τοῦ βοτανικοῦ μουσείου, τοῦ μουσείου Βαλσαμάκη, τῶν διαφόρων σκευῶν καὶ ὀργάνων, τῶν βιβλίων, τῆς νομισματικῆς συλλογῆς κλπ. τὸ ὅλον τῆς νεκρᾶς καὶ μὴ προσδοφῶρου περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου ἀνέρχεται εἰς δρ. 2,157.223,67. Τὸ ὅλον λοιπὸν τῆς προσδοφῶρου περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου, εἰς κτήματα προσδοφῶρα καὶ διαφόρους μεταχᾶς κλπ. ἀνέρχεται εἰς δρ. 3,109,172,75.

ΤΥΠΟΣ ΤΩΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΩΝ

Ἐπὶ τῆς πρώτης βασιλείας τὸ πανεπιστημιακὸν δίπλωμα εἶχε τύπον κατὰ τι διάφορον τὸν τύπου τοῦ σημερινοῦ. Ἐπὶ τῆς μεταπολιτεύσεως ἡ ἐπικεφαλὴ τοῦ διπλώματος ἀ' ὑποπροστάτη καὶ κηδεμόνι τῷ τῆς Ἑλλάδος βασιλεῖ Ὁθωνικῷ ἐτροποποιήθη ὡς ἐξῆς: « Ἀγαθῆ τύχη. Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος. Προσωρινῆ κυβερνήσις ».

Νῦν ὁ τύπος τοῦ διδακτορικοῦ μὲν διπλώματος ἔχει οὕτως:

Ἀριθ.
 ΥΠΟ
 ΠΡΟΣΤΑΤΗ ΚΑΙ ΚΗΘΕΜΟΝΙ
 ΤΩΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙ
 ΓΕΩΡΓΙΩ

πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθῆναιον Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ
 (ὄνομα καὶ ἐπώνυμον πρυτάνεως)
 (τίτλοι αὐτοῦ, ἢτοι διδάκτορας τῆς φιλοσοφίας καὶ τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας)
 (ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Κοσμητορος,
 (τίτλοι αὐτοῦ, ἢτοι διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ τακτικῆς καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας)
 ἐπὶ δε τοῦ παρόντος τῆς τῶν . . . σχολῆς κοσμητῶρ
 (ὄνομα καὶ ἐπώνυμον ὑποψηφίου)
 τὸ γένος Ἑλληνα ἐκ . . . ὁρμώμενον
 διδασκόμενον μὲν τὴν (φιλοσοφίαν)
 τὴν δε πρὸς (τὰ φιλολογικὰ μαθήματα) ἐπίδοσιν ἐν τῇ
 γενομένῃ ἀκριβεῖ δοκιμασίᾳ (ἔριστα, λίαν καλῶς, κλ.)
 ἐπιδειξάμενον
 ἀπὸ δόγματος ὁμοθύμου τῆς (τῶν φιλολόγων σχολῆς)
 εἰς τοὺς διδάκτορας τῆς (φιλοσοφίας)
 ἢ ἔθος ἐνέκρινε καὶ πάσας αὐτῷ τὰς προνομίας
 τὰς τῷ διδακτορικῷ ἀξιώματι
 παραρτητούσας προσένευε
 μηνῶς (Μαΐου ἡμέρῃ) ἔπει (χιλιοστῆ ἑκατοσιοστῆ ἑξή-
 μηκοστῆ ἐνάτῃ)
 τοῦθ' οὕτω δὴ γενομένων δηλοῦται τῷ διπλώματι
 τῷδε οὐ μόνον τὰς σφραγῖδας τοῦ πανεπι-
 στημίου καὶ τῆς σχολῆς
 ἀλλὰ καὶ τοὺς τοῦ πρυτάνεως καὶ κοσμητορος
 αὐτογράφοις κεκυρωμένῳ
 ὁ πρύτανις
 (ὑπογραφή)
 (ὅμοιοι μεγάλης σφραγίδος τοῦ Πανεπιστημίου,
 ὁ κοσμητῶρ
 (ὑπογραφή)
 (ὅμοιοι σφραγίδος τῆς Σχολῆς)
 ὁ γραμματεὺς
 (ὑπογραφή).

Ἡ θεολογικὴ σχολή, διασκεφθεῖσα τῇ 12 Ἰανουαρίου 1863 περὶ τοῦ διπλώματος, ἀπεφάνετο, ἐπειδὴ ὁ τοῦ διδάκτορος βαθμὸς εἰς τὴν θεολογίαν εἶνε μέγας καὶ ὑψηλός, νὰ δίδεται εἰς τοὺς ὑποστάντας τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις δίπλωμα προλῦτου, ἀφοῦ προσαγάγωσιν ἐγκρίσιμον διατριβὴν ἕως τὸ θέμα θείουσιν ἐκλέξει οἱ ἴδιοι ὑποψήφιοι. Ἡ διατριβὴ δύναται νὰ εἶνε γεγραμμένη καὶ εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν. Τὸ δίπλωμα τοῦ προλῦτου τοῦτου εἶνε ἰσοβάθμιον τῷ διπλώματι τοῦ διδάκτορος τῶν ἄλλων σχολῶν. Ἐὰν δὲ ὁ λαβὼν

τὸ τοῦ προλῦτου δίπλωμα ἀνεδείχθη μετέπειτα ἀνωτέρας παιδείσεως κάτοχος διὰ συγκριτικῆς ἀξίας λόγου, τότε λαμβάνει καὶ τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος. Ὁ προλῦτης ἀναγορεύεται ὡς ὁ διδάκτωρ τῶν ἄλλων σχολῶν. Ὡς ἐκ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τὸ τῆς θεολογικῆς σχολῆς δίπλωμα ἔχει οὕτω:

.....
 (ὡς ἀνωτέρω μέχρι τοῦ στίχου δεκάτου πέμπτου)
 Σπουδάζοντα μὲν περὶ τὴν θεολογίαν, τὴν δὲ πρὸς τὰ θεολογικὰ μαθήματα ἐπίδοσιν ἐν τῇ γενομένῃ ἀκριβεῖ δοκιμασίᾳ (λίαν καλῶς).
 ἐπιδειξάμενον
 ἀπὸ δόγματος ὁμοθύμου τῆς τῶν θεολόγων σχολῆς εἰς τοὺς προλῦτας
 τῆς θεολογίας
 ἢ ἔθος ἐνέκρινε καὶ πάσας αὐτῷ τὰς προνομίας
 τὰς τῷ ἀκαδημαϊκῷ τούτῳ ἀξιώματι παραρτητούσας προσένευε κτλ.

Τὸ τοῦ προλῦτου δίπλωμα ἔχει ὡς ἐξῆς:

ΥΠΟ
 ΠΡΟΣΤΑΤΗ ΚΑΙ ΚΗΘΕΜΟΝΙ
 ΤΩΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙ
 ΓΕΩΡΓΙΩ

πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθῆναιον Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ
 (ὄνομα καὶ ἐπώνυμον πρυτάνεως)
 Τακτικῶς καθηγητοῦ (τοῦ ποινικοῦ δικαίου).
 Κοσμητορος δὲ τῆς τῶν (νομικῶν) σχολῶν
 (ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Κοσμητορος)
 τακτικοῦ καθηγητοῦ (τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου)
 (ὄνομα καὶ ἐπώνυμον ὑποψηφίου)
 Ἑλληνα τὸ γένος ἐκ . . . ὁρμώμενος
 ἐπὶ πεπραγμένῳ ἔργῳ (τοῖς νομικοῖς) ἐν τῷ
 πανεπιστημίῳ τούτῳ σχολάσας μαθήματα,
 τὰν μὲν τρόπον κάσμιον καὶ ἐπεικελῆ, τὰ δὲ ἦθη
 χρηστῶν ἑαυτοῦν παρέσχε
 καὶ τοὺς κειμένους νόμους φει πεθόμενος διετέλεσε
 τὴν δὲ πρὸς τὰ μαθήματα ἐπίδοσιν ἐν τῇ γενομένῃ
 ἀκριβεῖ δοκιμασίᾳ (εὖ δ ο κ λ μ ω ς)
 ἐπιδειξάμενος
 ἀπὸ δόγματος ὁμοθύμου τῆς τῶν (νομικῶν) σχολῆς
 εἰς τοὺς τελιοδεδάκτους ἐδοκιμάσθη
 καὶ τοῦ ἀπολυτηρίου τούτου διπλώματος ἔτυχεν
 Ἐγένετο ἐν Ἀθῆναις μηνῶς (. . . .) ἔπει (. . .)
 ὁ πρύτανις
 ὁ κοσμητῶρ
 ὁ γραμματεὺς

Τὰ διπλώματα ἐκτυποῦνται ἐπὶ μεμβράνης διὰ κοινῆς τυπογραφικῆς μελέτης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΥΤΣΟΣ

Ἐκ τῶν ἄμα τῇ συστάσει τοῦ Πανεπιστημίου διορισθέντων καθηγητῶν ὁ μόνος ἐπιζῶν σήμερον εἶνε ὁ ἐπιφανὴς τῆς πολιτικῆς οικονομίας καθηγητῆς Ι. Σούτσος, οὗ ἡ πεντηκονταετηρίς ἐπανηγυρίσθη πρὸ τριῶν ἐβδομάδων μετ' ἐξαιρετικῆς εὐφροσύνης ὑπὸ τῶν συναδέλφων καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, παλαιῶν τε καὶ νέων. Ὁ Ἰωάννης Ἀλεξάνδρου Σούτσος ἐγεννήθη ἐν

Ἀρναούτκιοι ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς τοῦ Βοσπόρου ὄχθης ἐξ οἰκογενείας καταλεγομένης μεταξὺ τῶν ἐπιφανεστέρων τοῦ Βυζαντίου. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἠγεμόνευσε ἐπὶ μακρὸν κατὰ τρεῖς περιόδους, δις μὲν γενόμενος ἠγεμὼν τῆς Βλαχίας, ἀπαξ δὲ τῆς Μολδοβλαχίας. Ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τῷ 1821 ἐν Βουκουρεστίῳ, ὁ νεαρὸς ἠγεμονίδης μετὰ τῆς μητρὸς του καὶ τῆς λοιπῆς οἰκογενείας του ἐσώθησαν εἰς Τρανσυλβανίαν, φεύγοντες τὴν μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ὑψηλάντου μῆνην τῶν Τούρκων. Ὁ Σούτσος τῷ 1829 ἀπῆλθεν εἰς Ἑλβετίαν, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ τριετίαν σπουδάζων τὰ νομικὰ καὶ τὰς πολιτικὰς ἐπιστήμας. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Παρισίους ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ, κατέτριψε δὲ καὶ αὐτόθι νέαν τριετίαν.

Ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτῆ συμπλήρωσις τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς μορφώσεως, ἧς ὁ Σούτσος εἶχε τύχει, ὡς πάντες οἱ νέοι τῶν μεγάλων φαναριωτικῶν οἴκων, κατέστησεν αὐτὸν ἕνα τῶν μάλλον διακεκριμένων ἐπιστημόνων, οἵτινες μετὰ τὴν ὕλικὴν τῆς Ἑλλάδος ἀπελευθέρωσιν ἤρχοντο φέροντες πρὸς αὐτὴν τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης, τὸ προσωρισμένον νὰ διαλύσῃ τὰ πυκνὰ σκότη καὶ τῆς πνευματικῆς δουλείας, ἀτινα μακραίων τυραννία εἶχεν ἀδιάρρηκτα ἐξωφάνει περίξ αὐτῆς. Ἄμα κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα, τῷ 1835, ὁ Ἰωάννης Σούτσος διορίσθη πᾶρεδρος παρὰ τῷ συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας, ἀμα δὲ ὡς ἰδρῶθη τὸ Πανεπιστήμιον, τῷ 1837, ἐκτακτος καθηγητῆς τῆς πολιτικῆς οικονομίας ἐν αὐτῷ.

Ἐκτοτε ὁ νῦν γηραιὸς καθηγητῆς, ἐκτὸς βραχείας τινὸς διαλείμματος ὅτε μετὰ τὴν ἐλευσίαν τοῦ βασιλέως Γεωργίου διορίσθη μέλος τοῦ ἐπὶ τινα μόνον χρόνον ὑπάρξαντος συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν, μετ' ἀφοσιώσεως ἀληθοῦς ἀφιερῶσθαι εἰς τὴν θεραπείαν τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. Πρόσφατοι εἰσὶν οἱ εὐγλωττοὶ λόγοι δι' ὧν ἐχαιρετίσθη ἐσχάτως ἡ πεντηκονταετηρίς τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ, ὥστα νὰ μὴ παρίσταται ἀνάγκη ὅπως ἐπιμείνη τις ἐνταῦθα πλείτερον εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ μακροῦ καὶ γενίμου αὐτοῦ σταδίου. Ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας εἰς ὀλίγους δίδεται νὰ πανηγυρίζωσιν ἐπέτειον τοσοῦτον εὐφρόσυνον καὶ ἐξαιρετικὴν ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν. Ἄλλ' ὅταν βλέπη τις ὅτι ἄνδρες οἷος ὁ Σούτσος, ἀπὸ τῆς ἀνθρωπείας νεότητος μέχρι τοῦ πολιτοῦ γήρατος ἀφιερῶσαντες πάσας τὰς πνευματικὰς αὐτῶν δυνάμεις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος, τυγχάνουσι τῆς σπανίας ταύτης εὐνοίας τοῦ θεοῦ, δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ὁ κλῆρος πίπτει δικαίως καὶ ὅτι τῆς χάριτος ταύτης ἀξιοῦνται ἐκείνοι οἵτινες πράγματι εἰσὶν ἀξιοὶ αὐτῆς.

ΟΙ ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΑΝΔΡΙΑΝΤΕΣ

Ἐν τῷ ἀρχικῷ τοῦ Πανεπιστημίου σχεδίῳ ὁ εὐφυὴς καὶ σοφὸς αὐτοῦ ἀρχιτέκτων Χάνσεν, πρὸς ὀραϊσμόν τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος, εἶθεσε δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τῆς τῶ μέτωπον αὐτοῦ κοσμοῦσης στοᾶς ἀνὰ ἓνα μέγαν ἀνδριάντα ἐπὶ ὑψηλοῦ στυλοβάτου, οἱ δὲ ἀνδριάντες οὗτοι ἐν τῷ ρηθέντι σχεδίῳ παρίστανον θεϊότηας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἄλλ' ἡ σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου βραδύτερον ἀπεφάνθη, ὅτι καταλληλότερον θὰ ἦτο ἀντὶ δύο ἀρχαίων θεοτήτων, οὐδεμίαν ἔχουσῶν σχέσιν πρὸς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἐν αὐτῇ ἐπάνοδον τῶν Μουσῶν, ἐάναι δύο τοῦ σχεδίου ἀνδριάντες ἀντεπροσώπουον, ὁ μὲν τὴν ἐλευθερίαν διὰ τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως Ρήγα Φεραίου, ὁ δὲ τὴν ἐπάνοδον τῶν Μουσῶν διὰ τοῦ τοσοῦτον ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν γραμμῶν καὶ τῆς νεωτέρας γλώσσης μοχθήσαντος Ἀδαμαντίου Κοραῆ. Ἦν ἀπόφασιν ταύτην τῆς συγκλήτου ἀμὰ ἐπληροφόρηθη ὁ ἐν Ἀλεξάνδρειᾳ μεγάλωνυμος πατριώτης κ. Γεώργιος Ἀβέρωφ δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν πρυτανείαν ἐδήλωσεν ὅτι ἀναλαμβάνει ἰδίαις δαπάναις τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ρήγα Φεραίου παρὰ τεχνίτου Ἑλλήνος ποιηθσομένου, πρὸς τούτω δὲ καὶ τὴν ἀνέγερσιν ἀνδριάντος εἰς τὴν ἀπαγορευθέντα πατριάρχην Γρηγόριον. Οὕτως ἐστῆθησαν ἐνηεν καὶ ἐνηεν τοῦ Πανεπιστημίου, δεξιόθεν μὲν ὁ ἀνδριάνς τοῦ πατριάρχου, ἀριστερόθεν δ' ὁ ἀνδριάνς Ρήγα τοῦ Φεραίου, εἰς μέγεθος ὑπερφυσικόν. Ὁ τοῦ Κοραῆ ἀνδριάνς ἀνεστηλώθη βραδύτερον ἐν τῷ πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου κηπαρίῳ. Εἰς τὸ ἀπέναντι δ' αὐτοῦ μέρες ἀπεφασίσθη νὰ στηθῇ ὁ ἤδη ἔτοιμος ἀνδριάνς τοῦ Γλάδστωνος.

Ὁ πρῶτος ἀποπερατωθεὶς καὶ ἀποκαλυφθεὶς ἀνδριάνς ὑπῆρξεν ὁ τοῦ Ρήγα Φεραίου. Ἡ τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων ἐγένετο μετ' ἐπισημότητος μεγίστης, τῷ 1871, παρούσης καὶ τῆς βασιλείας, τοῦ βασιλέως τότε ἀπόντος ἐξ Ἑλλάδος, ἐπιτυχῶς δ' εἰκονίζει τὰ αἰσθήματα εἰτινα ἐπλήρουν τὰς καρδίας τοῦ κατὰ τὴν συγκινητικὴν ἐκείνην ἑορτὴν παραστάτος πλήθους ὁ ὑπὸ τοῦ πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου κ. Βουσαῆκη ἐκφωνηθεὶς λόγος.

Τὴν 25 Μαρτίου 1872 μετὰ πομπῆς ὁμοίας ἐγένοντο τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Πατριάρχου, κατὰ τὴν εὐκαιρίαν δὲ ταύτην ἀληθῆ ποιητικὸν θρίαμβον κατήγαγεν ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, ἀπαγγείλας πρὸ τοῦ ἀποκαλυφθέντος ἀνδριάντος τὴν γνωστὴν αὐτοῦ φῶδὴν πρὸς τὸν πατριάρχην. Ὁ πρύτανης κ. Καστόρχης, συνοψίζων τὰς συγκινήσεις τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν τῇ πρυτανικῇ αὐτοῦ λογοδο-

σίᾳ, ἔλεγεν: «Ὅπως ἡ τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τελεσθῆ ὅσον οἷόν τε πανηγυρικωτέρα, ἡ πρυτανεία παρεκάλεσε τὸν ἐν Λευκάδι διατρίβοντα ποιητὴν κ. Ἀριστοτέλην Βαλαωρίτην νὰ ποιήσῃ τὸν εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην ἀρμόζοντα ὕμνον. Ὁ πρὸς πᾶν ἐθνικὸν ἔργον ἑτοιμώτατος ποιητὴς, καὶ μάλιστα πρὸς ἐξυμνησιν τῶν ἀνδρῶν τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἀγῶνος, ἀσιμένως τὴν αἴτησιν τῆς πρυτανείας ἀποδεχθεὶς, ἀφίκετο ἐκ Λευκάδας καὶ διὰ τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ φαντασίας καὶ γλώσσης προσαγορεύσας τὸν ἀνδριάντα, ἐν τῇ πρὸ τῶν προθῦρων τοῦ ἑλληνικοῦ πανδιδακτηρίου καὶ ἐν μέσῳ τῆς ἄρτι καθωραϊσθείσης πλατείας αὐτοῦ πανδῆμως τελεσθεῖσα κατὰ τὴν ρηθεῖσαν ἡμέραν ἐθνικῇ ἑορτῇ, οἷαν σπανίως ἑορτάζουσιν αἱ νεώτεροι Ἀθηναί, μετήγαγε τῶν προτεθέντων τὴν διάνοιαν εἰς τὰς πολυκλαύστους καὶ ἐνδόξους ἐκείνας ἡμέρας τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἀγῶνος. Τοῦτον δὲ περιγράφας διὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῆ φαντασίας καὶ γλώσσης, συνεκίνησε μέχρι δακρύων τὰς καρδίας τῶν ἀκροατῶν, ἀνέφλεξε τὸ ἐθνικὸν αἶσθημα καὶ ἀναρπάσας ἡμᾶς ἀπὸ τῆς σημερινῆς πολιτικῆς καχεξίας μεταβίβασεν εἰς τὸν μοναδικὸν καὶ πλήρη πατριωτισμοῦ καὶ ἀληθοῦς αὐταπαρήσεως ἐκείνον ἀγῶνα».

Τὴν 7 Ἀπριλίου τοῦ 1874 ἐγένετο δημοτελῶς καὶ ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Πανεπιστημίου στηθέντος ἀνδριάντος τοῦ Κοραῆ, ὃν ἀνήγειρεν ἡ εὐγενὴς φιλοτιμία τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, καταβαλόντων τὴν δαπάνην, καὶ τὸν ὑποῖον ἐκαλλιτέχνησεν ὁ ἀγαλματοποιὸς κ. Βρούτος.

Ὁ ἀνδριάνς τοῦ Γλάδστωνος, ὅστις πρόκειται νὰ στηθῇ παρὰ τὸν τοῦ Κοραῆ, κατεσκευάσθη τῇ συνδρομῇ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ διὰ δημοσίου ἐράνου. Ἐκ τοῦ συναχθέντος τότε ποσοῦ κατεσκευάσθη καὶ ἀνδριάνς τοῦ Γκυίλφορντ, τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, ἀλλὰ τοῦτον τὸ Πανεπιστήμιον ἐδωρήσατο εἰς τὴν πόλιν τῆς Κερκύρας, ἵνα ἀναστηλωθῇ ἐν ᾧ τόπῳ ὁ Γκυίλφορντ ἤθλησε καὶ εὐηργέτησεν.

~~~~~
ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΕΡΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Περὶ τοῦ Κολοκοτρώνη διηγοῦνται ὅτι καθήμενος ποτὲ παρὰ τὰς βαθυμίδας τοῦ ἀνεγειρομένου Πανεπιστημίου ἀπέβλεψε μελαγχολικῶς πρὸς τὸ ἡμιτελὲς οἰκοδόμημα, εἰπὼν:

— Αὐτὸ τὸ μικρὸν παλατάκι θὰ φάη τὸ μεγάλο.

Ἡ πρόρρησις τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ ἐπληρώθη μετὰ εἰκοσιπέντε καὶ ἐπέκεινα ἔτη, ἀλλ' οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ τμητῇ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐξεγερθέντος μετὰ τῶν ἄλλων κατὰ χρηστοῦ καὶ ἀγαθοῦ βασιλέως, εἰς ὃν ὤφειλε καὶ τὸ ζῆν καὶ τὸ εὖ ζῆν.